

हविषःप्रियाधामान्नययाङ्गस्वत्यामेषस्यहविषःप्रियाधामान्नयया
डिन्द्रस्यऽऽक्रुमस्यहविषः प्रियाधामान्नययाङ्गमेऽप्रियाधामान्नय
याङ्गोमस्यप्रियाधामान्नययाङ्गिन्द्रस्यसुत्राम्मणः प्रियाधामान्नययाङ्ग
वितुःप्रियाधामान्नययाङ्गणस्यप्रियाधामान्नययाङ्गनरूपतेःप्रिया
पाथाऽस्ययाङ्गवानामाज्युपानाम्प्रियाधामान्नययाङ्गमेऽहोतुः प्रि
याधामान्नययाङ्गनिषक्षत्स्वम्महिमानुमायजतामेज्याऽऽइषः कणोतुसोऽअंहु
राजातवेदाजुपताऽहविहोतुर्गर्ज ॥४७॥ [७] देवम्बर्हिः सरस्वतसि
देवमिन्द्रेऽअश्विना ॥ तेजोनचक्षुरकक्ष्योर्बर्हिषादधुरिन्द्रियं वसुवनेव

सधेयस्य द्यन्तुयजं ॥ ४८ ॥ देवीद्वारः ॥ देवीद्वारोऽशुशिवनामिषजे
 न्द्रे सरस्वती ॥ प्राणन्नवीर्यन्नुसिद्धारोदधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य
 द्यन्तुयजं ॥ ४९ ॥ देवीऽउषासौ ॥ देवीऽउषासावशिवनासुत्रामेन्द्रे सर
 स्वती ॥ बलन्नवाचं मास्यऽउषाब्क्यान्दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य
 द्यन्तुयजं ॥ ५० ॥ देवीजोष्टी ॥ देवीजोष्टी सरस्वत्युशिवनेन्द्रमवर्द्ध
 यन् ॥ श्रोत्रन्नकर्णयोर्ष्यशो जोष्टीब्क्यान्दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेय
 स्य द्यन्तुयजं ॥ ५१ ॥ देवीऽऊर्जाहुती ॥ देवीऽऊर्जाहुती दुधे सुदुधेन्द्रे
 सरस्वत्युशिवनामिषजावतः ॥ शुक्लन्नज्योतिस्तनयोरहुतो धत्तऽ

इन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य द्यन्तुयजं ॥ ५२ ॥ देवादेवानाम् ॥ देवादेवा
 नामिषजा होतारो विन्द्रमश्विना । वृषुऽरैः सरस्वती त्विषिन्नहृदं
 येमातिऽहोतृब्क्यान्दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य द्यन्तुयजं ॥ ५३ ॥
 देवीस्तिस्त्रः ॥ देवीस्तिस्त्रस्तिस्त्रो देवोऽशिवनेऽसु सरस्वती ॥ शूषन्नमद्धये
 नाब्क्यामिन्द्राय दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य द्यन्तुयजं ॥ ५४ ॥
 देवऽइन्द्रः ॥ देवऽइन्द्रो नराशऽसंस्त्रिवरुथः सरस्वत्युशिवब्क्यामी
 यतेरथः ॥ रेतो नरुपममृतं अनिन्नामिन्द्राय त्वष्टा दधादिन्द्रियाणि व
 सुवने वसुधेयस्य द्यन्तुयजं ॥ ५५ ॥ देवो देवैः ॥ देवो देवैर्वनुरूपति

हिरण्यपर्णोऽश्विश्चक्र्याः सरस्वत्यासुपिप्पुलऽइन्द्रायपचच्युतेम
 धुं ॥ ओजोनजुतिर्ऋषभोनभामुंवनरुप्पतिर्न्नोदधंदिन्द्रियाणिब्रसु
 वनेवसुधेयस्यद्यन्तुयजं ॥ ५६ ॥ देवम्बर्हिः ॥ देवम्बर्हिवारिताना
 मद्धरेस्तीर्णामुश्विश्चक्र्यामूर्णाम्मदाः सरस्वत्यास्योनमिन्द्रतेसदः ॥
 ईशायैमुद्रयुद्धराजानम्बर्हिषादधुरिन्द्रियं वसुवनेवसुधेयस्यद्यन्तुयजं
 ॥ ५७ ॥ देवोऽश्विः स्विष्टकृद्देवान्यक्षयथायुधहोतारुविन्द्रं
 मुश्विश्चनावाचावाचुः सरस्वतीमुग्निः सोमं स्विष्टकृत्स्विष्टऽइन्द्रः
 सुत्रामांसवितावरुणोभिषगिष्टो देवोवनरुप्पतिः स्विष्टा देवाऽआज्यु

पाःस्विष्टोऽग्निरग्निनाहोताहोत्रे स्विष्टकृद्यशोनदधदिन्द्रियमूर्ज
मपांचितिं स्वधां वसुवनेवसुधेयस्यद्यन्तुयजं ॥ ५८ ॥ अग्निमुद्य ।
होतारमवृणीतायंयजमानुःपचुरपक्कीःपचुरपुरोडाशां वृद्धन्नुश्चि
व्याच्छागुःसरंस्वत्थैमेषामिन्द्रायऽऋषभेःसुवन्नश्चिश्चव्यां सरं
स्वत्याऽइन्द्रायसुत्राम्णोसुरासोमान्तसंप्रस्थाऽअद्य ॥ ५९ ॥ सुप्रस्थाऽ
अद्यदेवो वनस्पतिरभवदशिवव्याच्छागेन सरंस्वत्थैमेषांन्द्रायऽ
ऋषभेणाक्षुस्तांमेदुस्तःप्रतिपचुतागुंभीषतावीवृधन्तपुरोडाशैरपरं
श्चिनासरंस्वतीन्द्रःसुत्रामासुरासोमांस्त्वामद्य ॥ ६० ॥ त्वामु

धऽऋषऽआर्षेयऽऋषीणान्नपादवृणीतायंयजमानोबहुभ्यऽआसङ्गं
 तेभ्यऽएषमेदेवेषुसुवावाख्यायिकक्षयतुऽइतितायादेवादेवदानान्नयदु
 स्तान्नयंस्ममाऽआचुशास्वाचंगुरस्वेषितश्चहोतुरसिभद्रवाच्यथायुप्रैषि
 तोमानुषऽसूक्तवाकायंसूक्ताब्रूहि ॥६१॥ इतिवाजसनेयशुक्लयजुःसं
 हितायामेकविंशोऽध्यायः ॥२१॥ तेजोसिपञ्चाग्रयणकाराण्यद्वे
 तत्सवितुर्दशविभूमत्रैकाकायद्वे आब्रह्मस्रयोदश शेषादेकैकोनवि
 ष्शतिश्चतुस्त्रिंशत् ॥ ओम् तेजोसि ॥ तेजोसिशुक्लमुमृतमायुष्पा
 ऽआयुर्मर्मेपाहि ॥ देवस्यत्वासवितुऽप्रसवे शिश्वनोर्बाहुभ्याम्पूष्णोह

स्तांभ्यामाददे ॥ १ ॥ इमामंगृणन् ॥ इमामंगृणन्त्रशुनामुतस्यु
 पूर्वऽआयुषिबिदथेषुकुव्या ॥ सानोऽअस्मिन्सुतऽआर्बभूवऽऋतस्यु
 सामन्त्सुरमारपन्ती ॥ २ ॥ अभिधाऽअसि ॥ अभिधाऽअसिभुवनमसि
 यन्तासिधुर्ता ॥ सत्त्वमुग्निर्वैश्वानुरऽसप्रथसङ्गच्छुस्माहाकृतः ॥ ३ ॥
 स्वगात्वा देवेभ्यः प्रजापतयेब्रह्ममुन्नश्नन्मुन्त्स्यामिदेवेभ्यः
 प्रजापतयेतेनराह्यासम् । तम्बधानदेवेभ्यः प्रजापतयेतेनराब्रहि
 ॥४॥ प्रजापतयेत्वा ॥ प्रजापतयेत्वाजुष्टुम्प्रोक्षामीन्द्राग्निभ्यान्त्वा
 जुष्टुम्प्रोक्षामिवायवेत्वाजुष्टुम्प्रोक्षामिविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्योजुष्टु

मप्रोक्षामिसर्वेभ्यस्त्वादेवेभ्योजुष्टुमप्रोक्षामि ॥ योऽअर्धन्तुजिघांॐ
 सतितमुभ्यमीतिवरुणऽपुरोमतेःपुरःश्वा ॥५॥ [५] अग्नयेस्वाहा ॥
 अग्नयेस्वाहा सोमायुस्वाहा पाम्मोदायुस्वाहा सवित्रेस्वाहा वायवेस्वा
 हा विष्णवेस्वाहेन्द्रायुस्वाहा बृहस्पतयेस्वाहा मित्रायुस्वाहा बृहस्पता
 युस्वाहा ॥६॥ [१] हिङ्गारायुस्वाहा ॥ हिङ्गारायुस्वाहा हिङ्गुतायुस्वाहा
 क्रन्दतेस्वाहा वक्रन्दायुस्वाहा प्रोथतेस्वाहा प्रप्रोथायुस्वाहा गुन्धा
 युस्वाहा ग्रातायुस्वाहा निविष्टायुस्वाहा पविष्टायुस्वाहा सन्दितायु
 स्वाहा बल्लगतेस्वाहा सीनायुस्वाहा शयानायुस्वाहा स्वपतेस्वाहा जा

ग्यतेस्वाहाकृजतेस्वाहाप्रबुद्धायस्वाहाविजृम्भमाणाय स्वाहाविचृ
 त्तायस्वाहासहानायस्वाहोपस्थितायस्वाहायनायस्वाहाप्रायणा
 यस्वाहा ॥ ७ ॥ षुतेस्वाहा ॥ षुतेस्वाहाधावतेस्वाहोद्वावायस्वाहोद्दु
 तायस्वाहाशूकरायस्वाहाशुकृतायस्वाहानिषण्णायस्वाहोत्थिताय
 स्वाहाजुवायस्वाहाबलायस्वाहाविवर्तमानायस्वाहाविवृत्तायस्वाहा
 विधून्वानायस्वाहाविधूतायस्वाहाशुश्रूषमाणायस्वाहाशृण्वतेस्वा
 हेक्षमाणायस्वाहोक्षितायस्वाहावीक्षितायस्वाहा निमेषायस्वाहायद
 त्तितस्मैस्वाहायत्तिपवति तस्मैस्वाहायन्मूत्रंङ्करोति तस्मैस्वाहा

कुर्वते स्वाहा कृतायु स्वाहा ॥ ८ ॥ [२] तत्संवितुर्बरेण्युम्भर्गो देव
 स्यंधीमहि ॥ धियो योनः प्रचोदयात् ॥ ९ ॥ हिरण्यपाणिमूतये
 सवितारमुपह्वये ॥ सचेत्ता देवतापदम् ॥ १० ॥ देवस्युचेतंत ॥ देव
 स्युचेतंतो मुहीम्प्रसंवितुर्हवामहे ॥ सुमुतिः सुत्तरांधसम् ॥ ११ ॥
 सुष्टुतिः सुमतीवृधः ॥ सुष्टुतिः सुमतीवृधोरातिः संवितुरीमहे ॥ प्रदे
 वायंमतीविदे ॥ १२ ॥ रातिः सत्पतिम् ॥ रातिः सत्पतिम्मुहेसंवि
 तारमुपह्वये ॥ आसुवन्देववीतये ॥ १३ ॥ देवस्यसंवितुः ॥ देवस्यस
 वितुर्मतिमांसुवांविश्चदेष्टम् ॥ धियाभर्गम्मनामहे ॥ १४ ॥

अग्निं स्तोमैर्न बोधयसमिधानोऽमर्त्यम् ॥ हृद्यदेवेषु नोद
 धत् ॥ १५ ॥ सहद्व्यवाट् ॥ सहद्व्यवाडमर्त्यऽउशिग्दतश्चनोहितः ॥
 अग्निर्द्वियासमृण्वति ॥ १६ ॥ अग्निन्दतम् ॥ अग्निन्दतम्पुरोदधे
 हद्व्यवाहुमुपब्रुवे ॥ देवाँ ॥ १७ ॥ आसां दयादिह ॥ १७ ॥ अजीजनो
 हि पवमानुसूठ्यं विधारे शक्मनापयः ॥ गोजीरयारहमाणः पुर
 न्धया ॥ १८ ॥ [९] विभूर्मात्रा । प्रभुः पित्राश्चोसिहयोस्यत्त्या
 सिमयोस्यवांसिसप्तिरसिवाज्यसिवृषांसिनमणाऽअसि ॥ ययुर्नामां
 सिशिशुर्नामांस्यादित्यानाम्पत्त्वान्निवहि देवाँऽआशापालाऽएतन्देवे

ष्योश्चुम्मेधायुप्रोक्षितहरक्षतेहरन्तिरिहरंमतामिहधृतिरिह स्वधृ
 तिःस्वाहा ॥१९॥ [२] कायुस्वाहा ॥ कायुस्वाहाकस्मैस्वाहाकतु
 मस्मैस्वाहास्वाहाधिमाधीतायुस्वाहामनः प्रजापंतयेस्वाहाचित्तं
 विज्ञातायादित्यैस्वाहादित्यैमुख्यैस्वाहादित्यैसुमृडीकायैस्वाहा स
 रस्वत्त्यैस्वाहासरस्वत्त्यैपावुकायैस्वाहासरस्वत्त्यैबृहत्त्यैस्वाहापुष्णे
 स्वाहा पुष्णेप्रपुथ्यायुस्वाहापुष्णेनुरन्धिषायुस्वाहात्वष्ट्रेस्वाहा
 त्वष्ट्रेतुरीपायुस्वाहात्वष्ट्रेपुरुरूपायुस्वाहाविष्णवेस्वाहा विष्णवे
 निभूयुपायुस्वाहाविष्णवेशिपिविष्टायुस्वाहा ॥ २० ॥ विश्वोदेव

स्यं। नेतुर्मत्तोर्विरीतसुकरव्यम्॥ विश्वोरायऽइषुद्धयतिद्युम्नंबृणीतप
ष्यसेस्वाहा २ १ [१] आब्रह्मन्॥ आब्रह्मन्ब्राह्मणोब्रह्मवच्च
सीजायतामारुष्टेराजुन्युः शूरऽइषुद्योतिद्याधीमंहारथोजायतान्दो
ग्धीधेनुर्वाढानुडानाशुऽसप्तः पुरन्धिर्ष्योषाजिष्णुरथेष्ठाऽसुभेयोषु
वांस्ययजमानस्यवृरोजायतान्निकामेनिकामेनऽपर्जन्योवर्षतुफलव
त्योनुऽओऽषधयऽपच्यन्तांश्र्योगक्षेमोनःकल्पताम् ॥ २२ ॥

[१] प्राणायस्वाहा । पानायस्वाहाद्यानायस्वाहाचक्षुषेस्वाहाश्रो
त्रायस्वाहावाचेस्वाहामनसेस्वाहा ॥ २३ ॥ [१] ॥ प्राच्यैदिशे

स्वाहावाच्यैदिशेस्वाहादक्षिणायैदिशेस्वाहावाच्यैदिशेस्वाहाप्रती
 च्यैदिशेस्वाहावाच्यैदिशेस्वाहोदीच्यैदिशेस्वाहावाच्यैदिशेस्वाहो
 च्यैदिशेस्वाहावाच्यैदिशेस्वाहावाच्यैदिशेस्वाहावाच्यै दिशे
 स्वाहा ॥२४॥ [१] अद्भ्यःस्वाहा ॥ वाक्त्र्यःस्वाहोदकायस्वाहातिष्ठ
 न्तीन्त्र्यःस्वाहास्रवन्तीन्त्र्यःस्वाहा स्यन्दमानान्त्र्यःस्वाहाकृप्या
 न्त्र्यःस्वाहासूद्यान्त्र्यःस्वाहाधाठ्यान्त्र्यःस्वाहाण्णवायुस्वाहासमु
 द्रायस्वाहासरिरायस्वाहा ॥२५॥ [१] वातायस्वाहा ॥ ध्रुमायस्वाहा
 भ्रायस्वाहामेघायस्वाहाविद्योतमानायस्वाहास्तनयतेस्वाहावस्फू

ज्जितेस्वाहावर्षतेस्वाहावृषतेस्वाहोग्रं वर्षतेस्वाहा शीघ्रं वर्षतेस्वाहा
 द्रुहृतस्वाहोर्हृतायस्वाहाप्रुष्णुतेस्वाहाशिकायुतेस्वाहाप्रुष्वा
 न्त्र्यःस्वाहाद्वादुनीन्त्र्यःस्वाहानीहुरायस्वाहा ॥ २६ ॥ [१] अग्न
 येस्वाहा ॥ अग्नयेस्वाहासोमायस्वाहेन्द्रायस्वाहापृथिव्यै स्वाहान्त
 रिक्षायस्वाहादिवेस्वाहादिग्त्र्यःस्वाहाशांत्र्यःस्वाहोद्यैदिशे स्वा
 हावाच्यैदिशेस्वाहा ॥ २७ ॥ [१] नक्षत्रेन्त्र्यःस्वाहा । नक्षत्रि
 येन्त्र्यःस्वाहाहोरात्रेन्त्र्यःस्वाहार्द्धमासेन्त्र्यःस्वाहामासेन्त्र्यःस्वाहाऽ
 ऋतुन्त्र्यःस्वाहात्तुवेन्त्र्यःस्वाहा संबत्सुरायस्वाहाद्यावापृथिवीन्त्र्या

ॐ स्वाहा चन्द्राय स्वाहा सूर्याय स्वाहा रश्मिभ्यः स्वाहा वसुभ्यः
 स्वाहा रुद्रेभ्यः स्वाहा दित्येभ्यः स्वाहा मरुद्भ्यः स्वाहा विश्वेभ्यो दि
 वेभ्यः स्वाहा मूलेभ्यः स्वाहा शाखाभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वा
 हा पुष्पेभ्यः स्वाहा फलेभ्यः स्वाहा औषधीभ्यः स्वाहा ॥ २८ ॥ [१]
 शतम् ॥ १ ३ ० ० ॥ पृथिव्यै स्वाहा ॥ पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे
 स्वाहा सूर्याय स्वाहा चन्द्राय स्वाहानक्षत्रेभ्यः स्वाहाद्भ्यः स्वाहा औषधी
 भ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा परिप्लुवेभ्यः स्वाहा चराचुरेभ्यः
 स्वाहा सरीसृपेभ्यः स्वाहा ॥ २९ ॥ [१] असवे स्वाहा ॥ असवे

स्वाहा ब्रह्मवे स्वाहा विभुवे स्वाहा विवस्वते स्वाहा गणेश्वर्ये स्वाहा गण
पतये स्वाहा भिभुवे स्वाहा धिपतये स्वाहा शूषाय स्वाहा सप्तसुपर्ण्ये स्वा
हा चन्द्राय स्वाहा ज्योतिषे स्वाहा मलिम्लुचाय स्वाहा दिवापुतयते
स्वाहा ॥ ३० ॥ [१ ॥ मध्वे स्वाहा ॥ मध्वे स्वाहा मधवाय स्वाहा
शुक्राय स्वाहा शुच्ये स्वाहा नभसे स्वाहा नभस्याय स्वाहा हेषाय स्वाहा
जर्जाय स्वाहा सहसे स्वाहा सहस्याय स्वाहा तपसे स्वाहा तपस्याय स्वाहा
सहस्रस्पतये स्वाहा ॥ ३१ ॥ [१] वाजाय स्वाहा । प्रसुवाय
हा पिजाय स्वाहा कृतवे स्वाहा स्वः स्वाहा मुर्धे स्वाहा द्यश्नुविने स्वा

हान्त्यायुस्वाहान्त्यायभौवनायुस्वाहाभुवनस्यपतये स्वाहाधिपत
 येस्वाहांप्रजापतयेस्वाहा ॥ ३२ ॥ [१] आयुर्ध्रुवज्ञेन ! कल्पता
 ॐस्वाहांप्राणायुज्ञेनकल्पता ॐस्वाहां पानायुज्ञेनकल्पता ॐस्वाहां
 ह्यानोयुज्ञेनकल्पता ॐस्वाहां दानोयुज्ञेनकल्पता ॐस्वाहां समानो
 युज्ञेनकल्पता ॐस्वाहाचक्षुर्ध्रुवज्ञेन कल्पता ॐस्वाहाश्रोत्रं ध्रुवज्ञेन
 कल्पता ॐस्वाहावाग्ध्रुवज्ञेन कल्पता ॐस्वाहामनोयुज्ञेनकल्पता ॐ
 स्वाहात्कमायुज्ञेनकल्पता ॐस्वाहांब्रह्मायुज्ञेनकल्पता ॐस्वाहा
 ज्ज्योतिर्ध्रुवज्ञेनकल्पता ॐस्वाहास्वर्ध्रुवज्ञेनकल्पता ॐस्वाहांपुष्टं ध्रु

ज्ञेनकल्पता ॐस्वाहां ध्रुवज्ञेनकल्पता ॐस्वाहां ॥ ३३ ॥ एकस्मै
 स्वाहाद्वाब्ध्या ॐस्वाहां शतायुस्वाहैकशतायुस्वाहाद्युष्ट्यैस्वाहांस्व
 गायिस्वाहां ॥ ३४ ॥ [१] इति श्रीवाजसनेयशुक्लयजुःसंहितायां दी
 र्घपाठेद्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥ हिरण्यगर्भोयः प्राणतोद्विकौयुञ्जन्त्य
 ष्ठीवायुष्ठापञ्चप्राणायतिस्त्रउत्सक्थ्याद्वादशगायत्रीकस्त्वाषट्कौ कः
 स्विदष्टौकास्विदशसुभुःस्वयंभूस्तिस्त्रएकादशपंचषष्टिः ॥ ॐ हिरण्यु
 गुर्भंऽसम् ॥ हिरण्युगुर्भंऽसमं वर्त्तताग्नेभूतस्यजातः पतिरेकंऽआसी
 त् ॥ सदाधारपृथिवीन्ध्यामुतेमाङ्कस्मै देवायै हविषां विधेम ॥ १ ॥ उपया

मंगृहीतोसि॥प्रजापतयेत्वाजुष्टृङ्गहाम्येषतेषोनिःसूठ्यस्तेमहिमा॥
 यस्तेहन्तसंवत्सुरेमहिमासम्बभूवयस्तेवायावन्तरिक्षे महिमासम्ब
 भूवयस्तेदिविसूठ्येमहिमासम्बभूवतस्मैतेमहिम्नेप्प्रजापतये स्वा
 हादेवेव्यः॥२॥ [२] यः प्राणतोनिमिषतोमहित्वैकुऽइद्राजुजग
 तोबभूव ॥ यऽईशोऽअस्यद्विपदुश्चतुष्पदुःकस्मैदेवायहविषांविधे
 म॥ ३ ॥ उपयामंगृहीतोसि । प्रजापतयेत्वाजुष्टृङ्गहाम्येषतेषो
 निश्चन्द्रमास्तेमहिमा ॥ यस्तेरात्रौसंवत्सुरेमहिमासम्बभूवयस्ते
 पृथिव्यामग्नौमहिमासम्बभूवयस्तेनक्षत्रेषुचन्द्रमांसि महिमासम्ब

भवतस्मैतेमाहिम्नेप्प्रजापतयेदेवेभ्युःस्वाहा ॥ ४ ॥ [२] षुञ्ज
 न्तिब्रुध्नमंरुषञ्चरन्तुम्परितुस्तथुषः ॥ रोचन्तेरोचनादिवि ॥ ५ ॥
 षुञ्जन्त्यस्य ॥ षुजन्त्यस्युकाम्याहरीविपक्षसारथे ॥ शोणाधुष्ण
 नुवाहंसा ॥ ६ ॥ षद्वातः ॥ षद्वातोऽुपोऽुगनीगन्धिप्रयामिन्द्रस्य
 तुन्वम् ॥ एतदुस्तोतरनेनपुथापुनुरश्वुमावर्तयासिनः ॥ ७ ॥ व
 संवस्त्वा । अन्तु गायत्रेणुच्छन्दंसारुद्वास्त्वाअन्तत्रैष्टुमेनुच्छन्दं
 सादित्थास्त्वाअन्तुजागतेनुच्छन्दंसा ॥ भूर्भुवःसुहृर्जाँश्छाचीँ
 न्यद्येगद्यंऽएतदन्नंमत्तदेवाऽएतदन्नंमद्विप्प्रजापते ॥ ८ ॥ कःस्वित् ॥

कःस्विदेकाकीचरतिकऽउंस्विजायतेपुनः॥ किं०स्विद्धिमस्यंभेषुज
 ङ्किम्वावपनम्महत् ॥ ९ ॥ सूर्यऽएकाकी चरतिचन्द्रमाजायते
 पुनः॥ अग्निर्हिमस्यंभेषुजम्भामैरावपनम्महत् ॥ १० ॥ कास्वित् ॥
 कास्विदासीत्पूर्वचित्तिऽकिं०स्विदासीद्दृहद्वयः ॥ कास्विदासीत्पि
 लिप्पिलाकास्विदासीत्पिशङ्गिला ॥ ११ ॥ द्यौरासीत् ॥ द्यौरासी
 त्पूर्वचित्तिरश्चऽआसीद्दृहद्वयः ॥ अविरासीत्पिलिप्पिलारात्रिरासी
 त्पिशङ्गिला ॥ १२ ॥ [८] वायुष्ठा । पचुतैरंवत्वासितग्रीवुश्छा
 गैर्नर्युग्रोधश्चमुसैःशल्मलिर्बृहद्या ॥ एषस्यरात्थयोवृषांपडिभश्च

तुर्भिरेदंगन्ब्रह्माकृष्णणश्चनोवतुनमुोग्रये ॥ १३ ॥ सदृशितोर
 श्मिनारथऽसदृशितोरश्मिनाहर्यः ॥ सदृशितोऽअप्स्वप्सुजाब्
 ह्मासोमंपुरोगवऽ ॥ १४ ॥ स्वयंवाजिन् ॥ स्वयंवाजिरँत्तुन्वृद्धल्प
 यस्वस्वयंर्यजस्वस्वयञ्जुषस्व ॥ मुहिमातेन्येनंनसुन्नशौ ॥ १५ ॥
 नवै ॥ नवाऽउंऽएतन्मिषसेनरिष्यसिदेवाँ ॥ इदेपिपृथिभिःसुगे
 मिः ॥ यत्रासंतेसुकृतोयत्रतेषुयुस्तत्रत्वादेवऽसंवितादधातु ॥ १६ ॥
 अग्निःपशुः ॥ अग्निःपशुरांसीत्तेनायन्तुसऽएतँल्लोकमजयद्यस्मि
 न्नाग्निःसतँलोकोभविष्यति तजैष्यसिपिवैताऽअपः ॥ वायुःपशुरां

सीत्तेनायजन्तुसऽएतँल्लोकमंजयुद्यास्मिन्वायुःसतेल्लोकोभंविष्यति
 तञ्जैष्यसिपिबैताऽअपः ॥ सूर्यःपशुरासीत्तेनायजन्तुसऽएतँल्लोकमं
 जयुद्यास्मिन्सूर्यःसतेल्लोकोभंविष्यतितञ्जैष्यसि पिबैताऽअपः
 ॥ १७ ॥ प्राणायु स्वाहापुनायु स्वाहाद्युनायुस्वाहा ॥ अम्बेऽअ
 म्बिकेम्बालिकेनमानयति कश्चुन ॥ ससंस्त्यश्चुकःसुभंद्रिकाङ्का
 म्पीलवासिनीम् ॥ १८ ॥ गुणानान्त्वा । गुणपतिःहवामहेप्प्रियाणां
 न्त्वाप्प्रियपतिःहवामहेनिधीनान्त्वानिधिपतिःहवामहेवसोमम ॥
 आहमंजानिगर्भुधमात्त्वमंजासिगर्भुधम् ॥ १९ ॥ ताऽउभौ । चतु

रं-पुदःसुम्प्रसारंयावस्वुग्गंलोकेप्पोणुवाथांबृषांब्राजरितोधारेतोद
घातु ॥ २० ॥ [३] उत्संकथ्याऽअवं गुदन्धेहिसमुज्जिश्चारंयावृ
षन् ॥ यस्त्रीणाजीविभोजनः ॥ २१ ॥ युक्तसुकौ । शंकुन्तिकाह
लुगितिब्रश्चति ॥ आहन्तिगुभेपसोनिगल्गलीतिधारंका ॥ २२ ॥ यु
क्तसुकौ । शंकुन्तकऽआहलुगितिब्रश्चति ॥ विवक्षतऽइवतेमुखमद्द
रुयोमानुस्त्वमुभिभाषथाः ॥ २३ ॥ माताच तेपिता चतेग्रंबृक्ष
स्यरोहतः ॥ प्रतिलामीतितेपितागुभेमुष्टिमंतःसयत् ॥ २४ ॥ मा
ताचऽ। तेपिताचतेग्रंबृक्षस्यंक्लीडतः ॥ विवक्षतऽइवऽतेमुखम्ब्रह्ममु

न्मात्त्वं ब्रह्मदोबहु ॥ २५ ॥ ऊर्द्धमिनाम् ॥ ऊर्द्धमिनामुच्छ्रापयगिरौ
 भारुहरन्निव ॥ अथास्यैमद्वयमेधतांशुतिवातेपुनन्निव ॥ २६ ॥
 ऊर्द्धमेनम् ॥ ऊर्द्धमेनुमुच्छ्रयताहिरौभारुहरन्निव ॥ अथास्युमद्वयं
 मेजतुशुतिवातेपुनन्निव ॥ २७ ॥ यदस्याः ॥ यदस्याऽअहुमेद्याःकु
 धुस्थूलमुपातंसत् ॥ मुष्काविदस्याऽएजतोगोशुफेशकुलाविं ॥ २८ ॥
 यद्देवासः ॥ यद्देवासोलुलामंगुम्प्रविष्टीमिनुमाविषुः ॥ सुकथनादोदिश्य
 तेनारीसुत्तयस्याक्षिभुवोयथा ॥ २९ ॥ यद्धरिणः ॥ यद्धरिणोयवमत्तिनपु
 ष्टम्पशुमन्यते ॥ शुद्ध्यदर्यजाराणपोषायधनायति ॥ ३० ॥ यद्धरिणोय

वमत्तिनपुष्टम्बहुमन्यते ॥ शुद्ध्यदर्यजैजुरोनपापुमनुमन्यते ॥ ३१ ॥
 दधिक्लाव्णोऽअकारिषञ्जिष्णोऽरश्चस्यवाजिनः ॥ सुरभिनुमुखा
 कर्त्तप्रणुऽआयुंषितारिषत् ॥ ३२ ॥ [२२] गयुत्रीत्रिष्टुब्जगत्त्य
 नुष्टुप्पुङ्ग्यासुह ॥ बृहत्युष्णिहांकुकुप्सुचीभिःशम्भ्यन्तुत्वा ॥
 ॥ ३३ ॥ द्विपदायाः ॥ द्विपदायाश्चतुष्पदास्त्रिपदायाश्चषट्पदाः ॥
 विच्छन्द्यायाश्चसच्छन्दाःसुचीभिःशम्भ्यन्तुत्वा ॥ ३४ ॥ मुहानां
 मन्योरेवत्यः ॥ मुहानांमन्योरेवत्योविश्वाऽआशाऽप्प्रभुवरीः ॥ मै
 धीविद्युतोवाचःसुचीभिःशम्भ्यन्तुत्वा ॥ ३५ ॥ नाथ्यस्तेपत्कन्यो

लोमविचिन्वन्तुमनीषयां ॥ देवानाम्पत्न्योदिशःसूचीभिःशम्भ्य
 न्तुत्वा ॥ ३६ ॥ रुजुताहरिणीःसीसायुजोयुज्ज्यन्तेकर्मभिः ॥ अ
 श्वस्यवाजिनस्त्वचिसिमाःशम्भ्यन्तुशम्भ्यन्तीः ॥ ३७ ॥ कविदु
 ङ्ग ॥ यवमन्तोयवश्चिद्यथादान्त्यनपूर्वद्वियूयं ॥ इहेहैषाङ्गुहिभोज
 नानिषेवर्हिषोनमऽउक्तिष्यजन्ति ॥ ३८ ॥ [८] कस्त्वा ॥ कस्त्वा
 च्छयतिकस्त्वाविशांस्तिकस्त्वेगात्राणिशम्भ्यति ॥ कऽउंतेशमिता
 कविः ॥ ३९ ॥ ऋतवस्त्वे ॥ ऋतवस्त्वेऽऋतुथापर्वशमितारोविशांसतु ॥
 सुवृत्सुरस्यतेजसाशुमीभिःशम्भ्यन्तुत्वा ॥ ४० ॥ अर्द्धमासाःप

रुं७ंषितेमासाऽआच्छयन्तुशम्भ्यन्तः ॥ अहोरात्राणि मरुतो वि
लिष्टः सदयन्तुते ॥ ४१ ॥ दैव्याऽअद्भुत्यवस्त्वाच्छयन्तुविचंशा
सतु॥गात्राणिपर्वशस्तेसिमांःकृण्वन्तुशम्भ्यन्तीः॥४२॥ द्यौस्ते ।
पृथिव्यन्तरिक्षंवायुश्छिद्रम्पृणातुते ॥ सूर्यस्तेनक्षत्रैःसहलोकङ्कणो
तुसाधुया ॥ ४३ ॥ शन्ते ॥ शन्तेपरेऽभ्युगात्रैःशमस्त्ववरे
भ्यः ॥ शमस्त्वभ्योमुज्जभ्यःशम्भ्वस्तुतन्वैतव॥४४॥[६]कः
स्वितु ॥ कःस्विदेकाकीचरतिकऽउस्विजायतेपुनः॥ किं७ंस्विद्धिम
स्यंभेषुजङ्घिम्वावपनम्मुहव् ॥ ४५ ॥ सूर्यऽएकाकी चरति चन्द्र

मांजायतेपुनः ॥ अग्निर्हिमस्यभेषुजम्भामिरुवपनम्मुहत् ॥ ४६ ॥
 किंस्वित् ॥ किंस्वित्भूर्यसमुज्ज्योतिःकिंस्वित्समुद्रसमुद्रसरः ॥
 किंस्वित्पृथिव्यैवर्षीर्युःकस्युमात्रानविद्यते ॥ ४७ ॥ ब्रह्मसूर्य
 समम् ॥ ब्रह्मसूर्यसमुज्ज्योतिर्द्यौःसमुद्रसमुद्रसरः ॥ इन्द्रःपृथिव्यैव
 र्षीयाद्गोस्तमात्रानविद्यते ॥ ४८ ॥ पृच्छामित्वा । चितयेदेवसख
 यदित्त्वमत्रमनसाजुगन्थं ॥ येषुविष्णुंस्त्रिषुपदेष्ण्वेष्टेपुविश्व
 म्भुवनमाविवेश ॥ ४९ ॥ अपितेषु । त्रिषुपदेष्ण्वस्मिन्नेषुविश्व
 म्भुवनमाविवेश ॥ सुद्यःपृथ्वीमिपृथिवीमुतद्यामेकेनाङ्गेनदिवोऽस्य

पृष्ठम् ॥ ५० ॥ केष्ण्वन्तः । पुरुषोऽआविवेशकान्यन्तःपुरुषेऽअर्पि
 तानि ॥ एतद्ब्रह्मन्नुपवहामसित्वाकिंस्वित्प्रतिवाचास्यत्र ॥
 ॥ ५१ ॥ पृश्नन्तः पुरुषोऽआविवेशकान्यन्तःपुरुषेऽअर्पितानि ॥
 एतत्त्वात्रप्रतिमन्वानोऽअस्मिन्माययाभवस्युत्तरोमत् ॥ ५२ ॥
 [८] कास्वित् ॥ कास्वित्दासीत्पूर्वाचित्तिःकिंस्वित्दासद्ब्रह्मद्वयः ॥
 कास्वित्दासीत्पुलिपिलाकास्वित्दासीत्पिशङ्गिला ॥ ५३ ॥ द्यौरासी
 त् ॥ द्यौरासीत्पूर्वाचित्तिरश्वःआसीद्ब्रह्मद्वयः ॥ अविरासीत्पुलिपि
 लारात्रिरासीत्पिशङ्गिला ॥ ५४ ॥ काऽईम् ॥ काऽईमरेपिशङ्गिला

काऽईङ्करुपिशङ्गिला ॥ कऽईमास्कन्दमर्षतिकऽईम्पन्थाविसर्पति ॥
 ॥ ५५ ॥ अजारै पिशङ्गिलाश्चावित्कुरुपिशङ्गिला ॥ शुशऽआस्क
 न्दमर्षत्यहिऽपन्थाविसर्पति ॥ ५६ ॥ कत्यस्य । विष्टाऽकत्यक्षरा
 णिकतिहोमांसऽकतिधासमिद्धः ॥ युज्ञस्यत्वाविदथापृच्छुमत्रुकति
 होतारऽऋतुशोयजन्ति ॥ ५७ ॥ षडस्य । विष्टाऽशुतमुक्षराण्यशी
 तिहोमांसमिधोहतिस्त्रः ॥ युज्ञस्यतेविदथाप्प्रब्रंवीमिसुप्तहोतार
 ऋतुशोयजन्ति ॥ ५८ ॥ कोऽअस्य वेदं भुवनस्य नाभिङ्कोद्यावापृ
 थिवीऽअन्तरिक्षम् ॥ कऽसूठ्यस्यवेदवृहतोजुनित्रुडोवेदचन्द्रमंसूठ्य

तोजाः ॥ ५९ ॥ वेदाहम् ॥ वेदाहमस्यभुवनस्युनामिंवेदद्यावापृथि
 वीऽअन्तरिक्षम् ॥ वेदसूच्यस्यबृहतोजुनित्रुमथोवेदचन्द्रमसंठ्यतो
 जाः ॥ ६० ॥ पृच्छामित्वा ॥ पृच्छामित्वापरमन्तम्पृथिद्याःपृ
 च्छामिषत्रुभुवनस्युनामिः ॥ पृच्छामित्वावृष्णणोऽअश्वस्युरेतःपृ
 च्छामिवाचःपरमंद्योम ॥ ६१ ॥ इयंवेदिः ॥ इयंवेदिःपरोऽअन्तः
 पृथिद्याऽअयंठ्यज्ञोभुवनस्युनामिः ॥ अयंऽसोमोवृष्णणोऽअश्वस्युरे
 तोब्रह्मायंवाचःपरमंद्योम ॥ ६२ ॥ [१०] सुभःस्वयुम्भूः । प्रथु
 मोन्तम्महत्पुणर्वि ॥ दुधेहगर्भमुत्त्वियुंठ्यतोजातःप्रजापतिः ॥

॥ ६३ ॥ होतायक्षत् ॥ होतायक्षत्प्रजापतिःसोमस्यमहिम्नः ॥
 जुषताम्पिबंतुसोमःहोतुर्ष्वजं ॥ ६४ ॥ प्रजापतेन । त्वदेतान्यु
 द्योविश्वंश्रारूपाणिपरिताबभूव ॥ यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोऽस्तुव
 यंस्यामुपतयोर्युणाम् ॥ ६५ ॥ [३] इति श्रावाजसनेयशुक्लय
 जुसंहितायां दीर्घपाठेत्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥ अश्वस्तूपरोधू
 म्रान्वसंतायसमुद्राय शिशुमारान्मयुःप्राजापत्यादशकाश्चत्वारश्च
 त्वारिदशत् ॥ ॐ अश्वस्तूपरः ॥ अश्वस्तूपरोगोमगस्तेप्प्राजा
 पत्याःकृष्णग्रीवःआग्नेयोरुराटेपुरस्तात्सारस्वतीमुष्ण्युधस्ताद्ध

द्वोराशिवुनावधोरांमौबाहोःसौमापौष्णःश्यामोनाव्यां९सौर्य
 यामौश्वेतश्चकृष्णश्चपाश्वर्योस्त्वाष्टौलोमशसंक्थौसुकथयोर्वायु
 ह्यःश्वेतःपुच्छेऽइन्द्रायस्वपस्यायवेहर्द्वैष्णुवावामुनः ॥ १ ॥ रोहितो
 धूम्ररोहितः ॥ कर्कन्धुरोहितस्तेसौम्यावभ्रुरुणबभ्रुःशुकबभ्रु
 स्तेवोरुणाःशितिरन्धोद्वयतःशितिरन्धःसमुन्तशितिरन्धुस्तेसांवि
 त्त्राःशितिबाहुरद्वयतःशितिबाहुःसमुन्तशितिबाहुस्तेबार्हस्पत्याःप
 षतीक्षुद्रपृषतीस्तथूलपृषतीतामैत्रावरुण्युः ॥ २ ॥ शुद्धबालःसुर्वशु
 द्धबालोमणिवालुस्तःआशिवुनाःश्वेतःश्वेताक्षोरुणस्तेरुद्रायपशुप

तयेकृष्णायामाऽअवलिप्तारौद्धानभोरूपाः पाज्जुत्रयाः ॥ ३ ॥ पृश्नि
 स्तिरुश्चीनंपृश्निः ॥ पृश्निस्तिरुश्चीनंपृश्निर्द्वृष्टुश्चीनस्तेमारुताः
 फुल्गुल्लोहितोर्णीपलक्षीताः सारस्वत्युः प्लीहाकर्णः शुण्ठाकर्णो
 द्व्यालोहकर्णस्तेत्वाष्ट्राः कृष्णग्रीवः शितिकक्षोऽजिसुक्थस्तऽऐन्द्रा
 ग्नाः कृष्णाजिरल्पाजिर्महाजिस्तऽउषस्याः ॥ ४ ॥ शिल्पावै
 श्वदेव्युः ॥ शिल्पावैश्वदेव्युरोहिण्युरुयवयोवाचोविज्ञाताऽअदि
 त्यैसरूपाधात्रेवत्सतुष्योर्देवानाम्पत्कीर्ण्यः ॥ ५ ॥ कृष्णग्रीवा
 आग्नेयाः शितिर्भवो वसूनां रोहिता रुद्राणां श्वेताऽअवरोकि

णंऽआदित्त्यानान्नभोरूपाऽपार्जुन्याः ॥ ६ ॥ उन्नतऽऋषभः ॥ उन्नत
ऽऋषभोवांमुनस्तऽऐन्द्रावैष्णुवाऽउन्नतऽशितिवहःशितिपृष्ठस्तऽ
ऐन्द्राबार्हस्पत्याऽशुकरूपावाजिनाऽकुल्माषाऽआग्निमारुताऽश्या
माऽपौष्णाः ॥ ७ ॥ एताऽऐन्द्राग्नाः ॥ एताऽऐन्द्राग्नाद्विरूपाऽअं
ग्नीषोमीयांवामुनाऽअनुडाहऽआग्नावैष्णुवाबुशामैत्रावरुणयोद्व्यतं
ऽएद्वयोमैत्र्यः ॥ ८ ॥ कृष्णग्रीवाऽआग्नेयाः ॥ कृष्णग्रीवाऽ
आग्नेयाबुभ्रवःसौम्याऽश्वेतावायुव्याऽअविज्ञाताऽअदित्त्यैसरूपा
घात्रेवत्सतृष्योदेवानाम्पत्नीभ्यः ॥ ९ ॥ कृष्णाभौमाः ॥ कृष्णा

भौमाधुम्नाऽअन्तरिक्षा बृहन्तो दिव्याऽशुबला विद्युताऽसिद्धमास्तारु
 काऽ ॥ १० ॥ [१०] धुम्नान्वसुन्ताय ॥ धुम्नान्वसुन्ताया लभते
 श्वेतान्ग्रीष्माय कृष्णान्वर्षा ऋष्योरुणा च्छुरदे पृषतो हेमुन्ताय पिश
 द्वाञ्छिराय ॥ ११ ॥ इयवयोगायुऽयै ॥ पञ्चावयस्त्रिष्टुभेदित्युवाहो ज
 गत्तयै त्रिवृत्साऽअनुष्टुभेतु र्षुवाहंऽउष्णिणहे ॥ १२ ॥ पुष्टुवाहो विराजे ॥
 पुष्टुवाहो विराजऽउक्षाणो बृहत्याऽऋषभाऽकुकुभे नड्डाहंऽपुङ्क्यै धेन
 वोति च्छन्दसे ॥ १३ ॥ कृष्णग्रीवाऽअग्नेयाऽकृष्णग्रीवाऽआग्नेया
 बुभ्रवऽसौम्याऽउपंक्षुस्ताऽसा वित्रा वत्सतु र्ष्यऽसारस्वत्युऽश्यामाऽ

ष्णाऽपृश्न्नयोमास्ता बहुरुपावै श्वदेवा वृशाद्यावा पृथिवीयाऽ ॥ १४ ॥
 उक्ताऽसञ्चराऽ ॥ उक्ताऽसञ्चराऽएताऽएन्द्राग्नाऽकृष्णा वारुणाऽपृश्न्न
 योमास्ताऽकायास्तूपुराऽ ॥ १५ ॥ अग्नये नीकवते प्रथमजानाल
 भते मरुद्भ्यऽसान्तपुने ऋष्यऽसवात्त्या न्मरुद्भ्यो गृहमेधि ऋष्यो बष्किहा
 न्मरुद्भ्यऽऋषिडि ऋष्यऽसहसृष्टान्मरुद्भ्यऽस्वतं वद्भ्यो नुसृष्टान् ॥ १६ ॥
 उक्ताऽसञ्चराऽ ॥ उक्ताऽसञ्चराऽएताऽएन्द्राग्नाऽप्राशुङ्गामहिन्द्रा बह
 रुपावै श्वकर्मणाऽ ॥ १७ ॥ धुम्ना बुभ्रुनीकाशाऽपितृणां सोमवता
 म्बुभ्रवो धुम्ननीकाशाऽपितृणां बर्हिषदाऽकृष्णा बुभ्रुनीकाशाऽपि

तृणामग्निष्वात्तानां हृष्णाः पृषन्तस्त्रैयम्बुकाः ॥ १८ ॥ उक्त्वाः संश्रुरा ॥
 उक्त्वाः संश्रुराऽएताः शुनासुरीयाः श्वेतावायुह्याः श्वेताः सौर्याः १९ ॥
 वसुन्तायं कपिञ्जलान् ॥ वसुन्तायं कपिञ्जलानां लभते ग्रीष्मायं कलवि
 ङ्कां न्वर्षां न्यस्तित्तिरीं चुरदेवर्तिके हेमुन्तायु कंकरुञ्छिशिरायु यवि
 कंकरान् ॥ २० ॥ [१०] समुद्रायं शिशुमारान् ॥ समुद्रायं शिशुमाराना
 लभते पर्जन्याय मुण्डूकान् द्रुचो मत्स्यान् मित्रायं कुलुपियान् न्वरुणाय
 नाक्लान् ॥ २१ ॥ सोमाय हृद्सान् ॥ सोमाय हृद्सानां लभते वायवे
 बलाकांऽइन्द्राग्निं न्युङ्क्वुञ्चां मित्रायं मुद्गून् न्वरुणाय च ऋवाकान्

॥ २२ ॥ अग्रयैकुटरून् ॥ अग्रयैकुटरूनालंभतेवनुरूपतिष्क्यऽ
उलंकानुग्रीषोमांश्याश्चाषान्शिवश्यांम्युरांन्मित्रावरुणाश्या
दुपोतान् ॥ २३ ॥ सोमायलुवानालंभतेत्वष्ट्रेकौलीकाग्गोषादीर्देवा
नाम्पत्क्रीश्याऽकुलीकादेवजामिश्यायोग्रयैगृहपंतयेपारुष्णान् २४।
अह्नैपारावतान् ॥ अह्नैपारावतानालंभतेराश्यासिचापूरंहोरुत्रयोः
सुन्धिश्याजुतर्मासिंश्यादात्त्यौहान्तसंब्रत्सुरायमहतसुपुणान् ॥
॥ २५ ॥ भूम्याऽआखून् ॥ भूम्याऽआखूनालंभतेन्तरिक्षायपाङ्का
न्दिवेकशान्दिग्योनकुलान्बभ्रुकानवान्तरदिशाश्याः ॥ २६ ॥

वसुव्युऽक्रश्यान् ॥ वसुव्युऽक्रश्यानालभतेरुद्रेव्योरुहनादित्ये
 व्योन्नयङ्गुनिवश्वेव्योदेवेव्यः=पुपतान्साद्येव्यः=कुलुङ्गान् ॥२७॥
 ईशानायपरंस्वतः ॥ ईशानायपरंस्वतऽआलभतेमित्रायगौरान्वरु
 णायमहिषान्वहस्पतयेगव्याँस्त्वष्टऽउष्टान् ॥ २८ ॥ प्रजापतये
 पुरुषान् ॥ प्रजापतयेपुरुषान्वहस्तिनऽआलभतेवाचेप्लुषीँश्चक्षुषे
 मुशकाँश्चोत्रायभृङ्गाँः ॥२९॥ शतम् ॥१४००॥ प्रजापतयेच । वाय
 वेचगोमृगोवरुणायारण्योमेषोयुमायुकृष्णोमनुष्यराजायं मुर्कटः
 शार्दलायरोहिटेषुभायंगव्याँक्षिप्रशयेनायुवर्तिकानीलङ्गोऽक्लिमिः=स

मुद्गायशिशुमारोहिमवतेहस्ती ॥ ३० ॥ [१०] मयुःप्रजा
 पुत्त्यः॥मयुःप्रजापुत्त्यऽउलोहलिङ्गोवृषदुःशस्तेघात्रेदिशाङ्गुङ्को
 धुङ्गाग्नेयीकलुविङ्गोलोहिताहिःपुष्करसादस्तेत्वाष्ट्रावाचेऽक्रुश्चः ॥
 ॥ ३१ ॥ सोमायकुलुङ्गः ॥ सोमायकुलुङ्गऽआरण्यो जोनकुलःशका
 तेपौष्णाःऽष्टौष्टामायोरिन्द्रस्यगौरमृगःपिद्वोन्नयङ्गुःककुटस्तेनुमत्त्यै
 प्रतिश्रुत्कायैचक्रवाकः ॥ ३२ ॥ सौरीबलाका । शार्गाःसृज
 यःशुयाण्डकुस्तेमैत्राःसरंस्वत्यैशारिः=पुरुषवाक्शवाविद्गौमी शार्ह
 लोवृकुःपृदाकुस्तेमृन्नयवेसरंस्वतेशुकः=पुरुषवाक् ॥ ३३ ॥ सुपु

णः३पाज्जुर्जुन्यः३।सुपुण्णः३पाज्जुर्जुन्यः३आतिर्वाहसोदर्विंदातेवायवे बृह
 रूप्पतयेवाचरूप्पतयेपैङ्गराजोलुजः३आन्तरिक्षः३पुबोमुद्गुम्भत्तस्युस्ते
 नदीपतयेद्यावापृथिवीषः३कुम्भः३ ॥ ३४ ॥ पुरुषमुगश्चन्द्रमसः३ ॥
 पुरुषमुगश्चन्द्रमसोगोधाकालकादावर्घाटस्तेवनुस्पतीनाङ्कुकुवाकुः३
 सावित्रोहृदुसोवातस्यनाम्भोमकरः३कुलीपयस्तेकंपारस्यहियैशल्लय
 कः३ ॥ ३५ ॥ एण्यहः३ ॥ एण्यहोमण्डूकोमूषिकातिरिस्तेसु
 पर्पाणांल्लोपाशः३आंशिवुनः३कृष्णोरात्र्याः३ऋक्षोजुतः३सुषिलीकृतः३इतर
 जनानाञ्जहंकावैष्णुवी ॥ ३६ ॥ अन्वुवापोर्द्धमासानामृशयो

मयूरः सुपुष्पस्तेगन्धुर्वाणामुपामुद्रोमासाङ्कशयपोरोहितकुण्डुणाची
 गोलत्तिकुतेप्पसुरसांमत्त्यवैसितः ॥ ३७ ॥ वर्षाहूँतनाम् ॥ वर्षाहूँ
 तनामाखुः कशोमान्थालस्ते पितृणाम्बलायाजगुरोवसूनाङ्कपिअं
 लः कपोतऽउलूकः शशस्तेनिःकृत्यैवरुणायारणयोमेषः ॥ ३८ ॥ श्वित्रऽ
 आदित्यानाम् ॥ श्वित्रऽआदित्यानामुष्टोघृणीवाद्वाधीनुसस्तेमु
 त्याऽअरणयायसूमरोरुहुरौद्रः कृयिः कटरुर्दात्तयोहस्ते वाजिनाङ्कामां
 यपिकः ॥ ३९ ॥ खड्गोवैश्वदेवः । श्वाकृष्णः कर्णोर्गर्हभस्तरक्षस्तेर
 क्षसामिन्द्रायसूकरः सिद्धोर्माहूतः कृकलासः पिप्पकाशुकुनिस्तेशर

द्यायैविश्वेषान्देवानाम्पूषतः ॥ ४० ॥ [४] इति श्रीवाजसनेयशु
 क्लयजुःसंहितायां दीर्घपाठे चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥ शादंदद्धिर्नवे
 कैकाहिरण्यगर्भश्चतस्रानोदशमानो मित्रो यदश्वस्याष्टकौ यत्तेषडि
 मानुकंद्रेपंचदशसप्तचत्वारिंशत् ॥ ॐम् ॥ शादंदद्धिः ॥ शादंदद
 द्विरवंकान्दन्तमलैर्मृदुम्बस्वैस्तेगान्दंष्ट्रांष्यां सरंस्वत्याऽअग्र
 जिह्वजिह्वायांऽउत्सादमवकक्रन्देनुतालुवाजुहनुंष्यामुपऽआस्येऽ
 नवृषणमाण्डांष्यांमादित्यांश्मश्रुभिःपन्थानम्भ्रूष्यान्धावापृ
 थिवीवर्तोष्यांविद्युतंङ्गनीनकांष्यांशुक्लायस्वाहाकणायस्वाहा

पाठ्याणिपक्षमाण्यवाठ्याऽइक्षवोवाठ्याणिपक्षमाण्यपाठ्याऽइक्षवः
 ॥ १ ॥ [१] वातंप्राणेन ॥ वातंप्राणेनापानेनासिकेऽउपयाममधरेणौ
 ष्टेनुसदुत्तरेणप्रकाशेनान्तरमनूकाशेनुवाह्यन्निवेष्यन्मूर्द्धा स्तन
 यित्कुनिर्वाधेनाशानिम्मुस्तिष्केणविद्युतंङ्गनीनकांष्याङ्गोष्यां
 श्रोत्रंश्रोत्रांष्याङ्गोतिदनामधरकण्ठेनापःशुष्ककण्ठेनचित्तम्म
 न्याभिरदितिःशीष्णानिर्ऋतिर्निर्जर्जल्लयेनशीष्णां संङ्कोशैः
 प्राणान्त्रेषमाणंस्तुपेन ॥ २ ॥ [१] मुशकान्केशैः ॥ मुशकान्केशैरि
 न्द्रंस्वपसावहेनबृहस्पतिंशकुनिसादेनकृमिंश्चुफैराङ्गमणं

स्थराब्ज्यामक्षलाभिःकपिअंलाअवअडांब्ज्यामद्धानम्बाहुब्ज्याआ
 म्बीलेनारण्यमुग्निमंतिरुग्ज्याम्पुषणन्दोब्ज्यामुश्चिनावहसाब्ज्या
 एरुद्दहरोराब्ज्यामा ३। [१] अग्नेःपक्षतिः॥ अग्नेःपक्षतिर्वायोन्निपक्ष
 तिरिन्द्रस्यतृतीयासोमस्यचतुर्थ्यदित्यैपञ्चमीन्द्राण्यैषुष्ठीमरुतां
 सप्तमीबृहस्पतेरष्टम्युष्युष्मणोनवमी धातुर्दशमीन्द्रस्यैकादशीव
 रुणस्यद्वादशीषुमस्यत्रयोदशी॥४[[१] इन्द्राग्नयोःपक्षतिःसरस्व
 त्यैनिपक्षतिर्मिमुत्रस्यतृतीयापाञ्चतुर्थी निक्त्रैत्यैपञ्चम्युग्नीषोमं
 योःषुष्ठीसुपर्णां सप्तमीविष्णोरष्टमीपूष्णोनवमीत्वष्टुर्दशमीन्द्र

स्यैकादशीवरुणस्यद्वादशीषुम्भ्यैत्रयोदशीद्यावापृथिव्योर्दक्षिणम्पा
श्र्वंविश्वेषान्देवानामुत्तरम् ॥ ५ ॥ [१] मुरुतांॐस्कन्धाः ॥ मुरुतांॐ
स्कन्धाविश्वेषान्देवानाम्प्रथुमाकीकसारुहाणांनिद्रुतीयादित्यानां
न्तृतीयावायोःपुच्छमाग्नीषोमयोर्भासदौऋश्रौश्रोणिष्यामिन्द्रा
बृहस्पती ॥ ६ ॥ [१] पृषणंविनिष्ठुनान्धाहीन्त्स्थूल
गदयासुपर्णाङ्गुदाभिर्विहृतंऽआन्त्रैरपोहृस्तिनावृषणमाण्डाभ्यां वा
जिनुदशेपेन प्रजाॐरेतसाचाषान्निपत्तेनप्रहरान्पायुनांकुशमाच्छक

पिण्डैः ॥ ७ ॥ [१] इन्द्रस्यक्कोडः ॥ इन्द्रस्यक्कोडोदित्तयैपाजुस्य
 न्दिशांजुत्रवोदित्तयै भुसज्जीमितां हृदयो पुरेनान्तरिक्षम्पुरीततानभ
 ऽउदुष्येणचक्रवाकौ मतस्त्राब्ज्यान्दिवंबुक्काब्ज्याङ्घ्रिरीन्प्लाशिभिरु
 पलाङ्गुलीन्हावुल्मीकाङ्गुलीमभिगुलीभिर्गुल्मीभिर्गुलीभिःस्रवन्ती
 हृदाङ्कुक्षिब्ज्याः ७ समुद्रमुदरेणवैश्वानुरम्भस्मना ॥ ८ ॥ [१]
 विधतिन्नाब्ज्यां ॥ घृतदरसेनापोयुष्णामरीचीर्विष्णुडिन्नीहारमुष्म
 णांशीनंबसंयाप्नुष्वाऽअश्रुभिर्द्वादुनीर्दूषिकाभिरुन्नारक्षाः ७ सैचि
 त्राण्यङ्गैर्नक्षत्राणिरूपेणपृथिवीन्वचाजुम्बुकायुस्वाहा ॥ ९ ॥ [१]

हिरण्यगुर्भःसम् ॥ हिरण्यगुर्भःसमवर्त्तताग्नेभूतस्यजातःपतिरेकं
 ऽआसीत् ॥ सदाधारपृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्मैदेवायहविषांविधेम ॥
 ॥ १० ॥ यःप्राणतः ॥ यःप्राणतोनिमिषतोमहित्वैकुऽइहाजाजग
 तोबभूव ॥ यऽईशोऽअस्यद्विपदुश्चतुष्पदुःकस्मैदेवायहविषांविधेम ॥
 ॥ ११ ॥ यस्येमे हिमवन्तोमहित्वायस्यसमुद्रदरसयांसुहाहुः ॥
 यस्यैमाःपुदिशोयस्यबाहूकस्मैदेवायहविषांविधेम ॥ १२ ॥ यऽ
 आत्कमुदाः ॥ यऽआत्कमुदाबलुदायस्यविश्वंऽउपासतेप्पुशिषुष्य
 स्यदेवाः ॥ यस्यच्छायामृतुष्यस्यमृत्युःकस्मैदेवायहविषांविधेम ॥

॥ १३ ॥ [४] आनंः ॥ आनोभुद्वाः ऋतं वो यन्तु विश्वतो दं धासोऽपं
 रीतासऽउद्दिदं ॥ देवानो यथा सदमिद्दुवेऽसुन्नप्रायुवोरक्षितारो दि
 वेदिवे ॥ १४ ॥ देवानाम्भुद्वा । सुमातं ऋजुयुतान् देवानां ७ रातिरुमि
 नो निवर्त्तताम् ॥ देवानां ७ सुकरुयमुपसोदिमावुयन् देवानुऽ आयुऽ प्र
 तिरन्त जीवसे ॥ १५ ॥ तान्पूर्व्यानि विदाहमहेवुयम्भगं मिमुन्नमदि
 तिन्दक्षं मुस्त्रिवम् ॥ अर्घ्यमणुं वरुणुऽ सोममुं शिश्वनासरं स्वतीनऽ सुभ
 गामयं स्करत् ॥ १६ ॥ तन्नः ॥ तन्नो वातो मयो भुवा तु भेषु जन्तन्मातापुं
 थिवी तत्पिताद्यौ ॥ तद्वावाणः सोमसुतो मयो भुवस्तदं शिश्वनाशृणुत

निधष्णयायुवम् ॥ १७ ॥ तमीशानम् ॥ तमीशानुञ्जगंतस्तुस्तथुषुस्प
तिनिधयञ्जिन्वमवसेहमहेवुयम् ॥ पूषानोयथावेदसामसंद्दुधेरंक्षितापा
युरदंघःस्वस्तये ॥ १८ ॥ स्वस्तिनः ॥ स्वस्तिनः इन्द्रोवृद्धश्श्रवाःस्व
स्तिनः पूषाविश्ववेदाः ॥ स्वस्तिनस्तत्ताक्षर्योऽरिष्टिनोमेः स्वस्तिनो
बृहस्पतिर्दधातु ॥ १९ ॥ पृषदश्चामुरुतः ॥ पृषदश्चामुरुतः पृश्नि
मातरः शुभंयवावानोविदथेषुजगयः ॥ अग्निजिह्वामनदःसूरचक्षु
विश्वेनादेवाऽअवसागंमन्निह ॥ २० ॥ भृङ्गुणोभिःशृणुयामदेवाभृ
म्पश्येमाक्षभिर्ष्यजन्नाः ॥ स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाँसस्तनूमिदृशोमहि

देवहितुं च्यदायुः ॥ २१ ॥ शुतमित् ॥ शुतमिन्नुशुरदोऽअन्तिदे
 वायत्रानश्चक्राजुरसन्तुननाम् ॥ पुत्रासोयत्रपितरो भवन्तिमानोम
 द्यारीरिषुतायुर्गन्तोः ॥ २२ ॥ अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षुमदिति
 र्मातासपितासपुत्रः ॥ विश्वेदेवाऽअदितिःपञ्चजनाऽअदितिर्जात
 मदितिर्जनित्वम् ॥ २३ ॥ [१०] मानः ॥ मानोमित्रो ब्रह्मणोऽअर्ष्य
 मायुरिन्द्रऽऋभुक्षामुरुतुःपरिकरुयन् ॥ यद्वाजिनो देवजातस्युसप्तैः
 प्रवक्ष्यामो विदथे विठ्याणि ॥ २४ ॥ यन्निर्णिजा । यन्निर्णिजुरेकण
 साप्प्रावृतस्यरातिङ्गुभाताम्मुखतो नयन्ति ॥ सुप्प्राङ्जो मेम्भ्यं द्वि

श्वरूपऽइन्द्रापूष्णोऽपिप्रयमप्येतिपार्थः ॥ २५ ॥ एषच्छागः । पुरोऽ
 अश्वेनवाजिनापूष्णोभागोनीयते विश्वदेह्यः ॥ अमिप्रियुं च्यत्पु
 रोडाशुमर्षतात्त्वष्टेदेनःसौश्श्रवसायंजिह्वति ॥ २६ ॥ यद्धविष्णुम् ॥
 यद्धविष्णुमृतुशोदेवयानुन्त्रिर्मानुषाःपर्यश्वन्नयन्ति । अत्रापूष्णः
 प्रथमोभागऽएतिषुज्ञन्देवेभ्यःप्रतिवेदयन्नजः ॥ २७ ॥ होताद्दुष्युः ।
 होताद्दुष्यरावयाऽअग्निमिन्धाग्रविग्नाभऽउतशंस्तासुविप्रः ॥
 तेनयज्ञेनुस्वरुतेनस्विष्टेनवक्षणाऽआपृणद्धम् ॥ २८ ॥ यूपवृक्काऽ
 उत ॥ येषूपवाहाश्चपालुं च्येऽअश्वयुपायुतक्षति ॥ येषावृतेपचनः

सुम्भरन्त्यतोतेषामुभिर्गतिर्नऽइद्वतु ॥ २९ ॥ उपुप्प्र ॥ उपुप्प्रागां
 त्सुमन्मैधायिमन्मदेवानामाशाऽउपवीतपृष्ठः ॥ अन्वेनंविप्प्राऽक्र
 पयोमदन्तिदेवानाम्पृष्टेचक्रमासुबन्धुम् ॥ ३० ॥ यद्वाजिनः॥ यद्वा
 जिनोदामसुन्दानुमर्षतोयाशीर्षण्यारशुनारज्जुरस्य ॥ यद्वाघास्य
 प्रभृतमास्येतृणुःसर्वातातेऽअपिदेवेष्वस्तु ॥ ३१ ॥ [८] यदश्वं
 स्यञ्चुविषोमक्षिकाशुयद्वास्वरौस्वधितौरिप्तमस्ति ॥ यद्वस्तंयोः
 शमितुर्ध्वन्नखेषुसर्वातातेऽअपिदेवेष्वस्तु ॥ ३२ ॥ यद्वद्वयम् ॥
 यद्वद्वयमुदरस्यापवातियऽआमस्यञ्चुविषोगन्धोऽअस्तिसुकृतात

च्छमितारं कृण्वन्तु तमेधं शतुपाकं मपचन्तु ॥ ३३ ॥ यत्ते ॥ यत्ते गात्रां
 दुग्निना पुच्यमानाद्भिः शूलनिहतस्यावधावति ॥ मातद्द्रुम्यामा
 शिश्रुपुत्रमातृणेषु देवेभ्यस्तदुशद्भ्यो रातमस्तु ॥ ३४ ॥ येषु जिर्नम् ॥
 येषु जिर्नम् परिपश्यन्ति पुक्कं च्यऽईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति ॥ येषु चार्वतो
 मांसं सभिक्षामुपासतऽउतो तेषां मुभिर्गतिर्नऽइन्वतु ॥ ३५ ॥ यन्नीक्ष
 णम् ॥ यन्नीक्षणं मुष्पचं न्याऽउखायाया पात्राणि वृष्णऽआसेचना
 नि ॥ कुष्मण्यापिधानां चरुणामुक्काः सुनाः परिभूषन्त्यश्वम् ॥ ३६ ॥
 मात्वा ॥ मात्वा सिद्धं नयीद्भूमगन्धिर्मुखाभ्राजन्त्युभिविक्तज

गिः ॥ इष्टं वीतमुभिर्गुर्वेषं तन्तन् देवासुः प्रतिगुणन्त्यश्चम् ॥
 ॥ ३७ ॥ निष्क्रमणत्रिषदं नम् ॥ निष्क्रमणत्रिषदं नं विवर्तनं च्यत्र पङ्क्ति
 शुमर्वीतः ॥ यत्र पौषत्रघासिञ्जघासु सर्वातातेऽपि देवेष्वंस्तु ॥
 ॥ ३८ ॥ यदश्वाय ॥ यदश्वायुवासऽउपस्तुणन्त्यधीवासं च्याहिरं
 प्याद्यस्मै ॥ सुन्दानुमर्वन्तुम्पङ्क्तिशम्पिः या देवेष्वया मयन्ति । ३९ ।
 [८] यत्ते । सादेमहं साशकृतस्युपाण्णया वाकशया वातुतोदं ॥ सुचेवता
 हविषोऽअद्वरेषु सर्वाताते ब्रह्ममणा सदयामि । ४० । चतुस्त्रिंशद्द्विजि
 नः ॥ चतुस्त्रिंशद्द्विजिना देवबन्धोर्वड्कुरिश्च स्वस्युस्वधितिः समैति । अ

चिच्छद्गात्राव्युना कृणोतु परुष्परुनुघुष्ण्या विशंस्तु । ४१ । एकस्त्व
 षुः । एकस्त्वष्टुरश्वस्य विशुस्ताद्वायुन्तारां भवतुस्तथऽऽकृतुः । याते
 गात्राणां मृतुथा कृणोमितातापिण्डानाम्प्रजुहोम्युग्नौ । ४२ । मात्वां
 तपत्प्रियऽआत्कमाप्प्रियन्तुम्मास्वधितिस्तन्वुऽआतिष्ठिपत्ते । माते
 गुद्घुरं विशुस्तातिहार्यं चिच्छद्गात्राण्यसिनाभिथं कः ॥ ४३ ॥ नवै ॥ न
 वाऽउऽएतन्मिषयसेनरिष्यसिदेवाँ इदेषिपुथिभिः सुगोभिः ॥ हरी
 तेषु आपृषतीऽअभूतामुपांस्थाद्द्विजिधुरिरासंभस्य ॥ ४४ ॥ सुगद्यं
 नः ॥ सुगद्यं नोवाजीस्वश्च्यम्पुद्सऽपुत्राँ उत विश्वापुषंरुयिम् ॥

अनागारुत्वन्नोऽदितिःकृणोतुक्षुन्नोऽअश्वोवनता७हविष्मान्
 ॥ ४५ ॥ [६] इमानु । कुम्भुवनासीषधामेन्द्रंश्रुविश्वेचदेवाः ॥
 आदित्यैरिन्द्रःसगणोमरुद्भिर्म्ममव्ययम्भेषुजाकरत् ॥ यज्ञश्चनस्तु
 न्वृश्चप्रजाश्चादित्यैरिन्द्रःसुहसीषधाति ॥ ४६ ॥ अग्नेत्वन्नोऽअन्तं
 मऽउतत्राताशिवोभवावब्रूथ्यः ॥ वसुरग्निर्वसुश्श्रवाऽअच्छानक्षि
 द्यमत्तमदरुयिन्दाः ॥ तन्त्वांशोचिष्टृदीदिवःसुम्नायनूनमीमहेसखि
 व्यः ॥ ४७ ॥ [२] इतिवाजसनेयशक्लयजुःसंहितायांपंचविंशोऽध्या
 यः ॥ २५ ॥ [१५] अग्निश्चपंचदशोच्चातएकादशद्वौषडिशतिः ॥

ॐ अग्निश्च पृथिवीच सन्नतेतेमेसन्नमतामुदोवायुश्चान्तारिक्षश्चस
न्नतेतेमेसन्नमतामुदऽआदित्यश्चद्यौश्च सन्नतेतेमेसन्नमतामुदऽआप
श्चवृरुणश्चसन्नतेतेमेसन्नमतामुदः ॥ सुप्तसुदुसदोऽअष्टमीभूतसा
धनी सकामा ३ ॥ अद्धनस्कुरुसुज्ञानमस्तुमेमुना ॥ १ ॥ यथेमां ॥
यथेमांवाचङ्कल्याणीमावदानिजनेऽफ्यः ॥ ब्रह्मराजत्रयाऽफ्यां
शुद्रायुचार्यायचस्वायचारणायच ॥ प्रियोदेवानुन्दक्षिणायैशु
तुरिहभयासमयम्मेकामुऽसमृद्धयतामुपमादोनमतु ॥ २ ॥ बृहस्प
तेऽअति ॥ बृहस्पतेऽअतियदुर्षोऽअर्हाद्युमहिभातिऽक्रतुमज्जनेषु ॥

षड्दियुच्छवसऽऋतप्रजातुतदुस्ममासुद्रविणन्धोहिचित्रम् ॥ उप्या
 मगृहीतोसिबृहस्पतयेत्वैषतेयोनिर्बृहस्पतयेत्वा ॥ ३ ॥ इन्द्रगो
 मन् ॥ इन्द्रगोमन्निहायांहिपिवासोमंशतऋतो ॥ विद्युग्निर्ग्रविंभिः
 सुतम् ॥ उप्यामगृहीतोसीन्द्रायत्वागोमन्तऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वा
 गोमन्ते ॥ ४ ॥ इन्द्रायांहि ॥ इन्द्रायांहिवृत्रहृन्निवासोमंशतऋतो ॥
 गोमन्निर्ग्रविंभिःसुतम् ॥ उप्यामगृहीतोसीन्द्रायत्वागोमन्तऽएषते
 योनिरिन्द्रायत्वागोमन्ते ॥ ५ ॥ ऋतावानं वैश्वानुरम् ॥ ऋतावानं वै
 श्वानुरमृतस्युज्ज्योतिषस्पतिम् ॥ अजस्रमर्ममीमहे ॥ उप्यामगृ

हीतोसिवैश्वानुरायत्त्वैषतेयोनिर्वैश्वानुरायत्वा ॥ ६ ॥ वैश्वानुर
 स्यंसुमतौ स्याम राजाहिकुम्भुवनानामभिःश्रीः ॥ इतोजातोवि
 श्वमिदंविचष्टैवैश्वानुरोयंततेसूर्येण ॥ उप्यामगृहीतोसिवैश्वानुरा
 यत्त्वैषतेयोनिर्वैश्वानुरायत्वा ॥ ७ ॥ वैश्वानुरो नः ॥ वैश्वानुरो
 नकुतयुऽआप्प्रयातुपरावतः ॥ अग्निरुक्थेनुवाहसा ॥ उप्यामगृही
 तोसिवैश्वानुरायत्त्वैषतेयोनिर्वैश्वानुरायत्वा ॥ ८ ॥ अग्निर्ऋषिः ॥
 अग्निर्ऋषिःपर्वमानुऽपाञ्चजह्यऽपुरोहितः ॥ तमीमहेमहागुयम् ॥ उ
 प्यामगृहीतोस्युग्नयेत्वावर्चसऽएषतेयोनिर्गुग्नयेत्वावर्चसे ॥ ९ ॥

मुहारँ इन्द्रः ॥ मुहारँ इन्द्रो वज्रहस्तः षोडशीशम्भश्चछतु ॥
 हन्तुपाप्मानुं षोऽस्मान्द्वेष्टि ॥ उपयामगृहीतोसिमहेन्द्रायत्त्वैषतुषो
 निम्महेन्द्रायत्त्वा ॥ १० ॥ तंघः ॥ तंघोदुस्मममृतीषहंघसोम्मन्दान
 मन्धसः ॥ अभिवत्सन्नस्वसरेषुधेनवुऽइन्द्रंङ्गीर्भिन्नवामहे ॥ ११ ॥
 यद्वाहिष्ठम् ॥ यद्वाहिष्ठन्तदुग्नयेबुहदंघविभावसो ॥ महिषीवृत्त्वद्दुयि
 स्त्वद्वाजाऽउदीरते ॥ १२ ॥ एहि ॥ एह्युषुब्बवांगितेग्नंऽइत्थेतंरा
 गिरंः ॥ एभिर्घांसुऽइन्दुभिः ॥ १३ ॥ ऋतवस्ते ॥ ऋतवस्तेयज्ञं
 वितंघ्वन्तुमासारक्षन्तुतेहविः ॥ संवत्सुरस्तेयज्ञन्दंघातुनःऽप्रजाञ्च

परिपातुनः ॥ १४ ॥ उपहरेगिरीणाम् ॥ उपहरेगिरुणां सङ्गमेच
नुदीनाम् ॥ धिष्ठाविष्णोऽअजायत ॥ १५ ॥ [१५] उच्चाते ॥ उच्चा
तेजातमन्धसोदिविसद्भूम्याददे ॥ उग्रदुःशर्ममहिःश्रवः ॥ १६ ॥
सनः ॥ सनुऽइन्द्रायुयज्ज्यवेवरुणायमुरुद्भयः ॥ वरिवोवित्परिस्रव ॥
॥ १७ ॥ एनां विश्वानि ॥ एनां विश्वान्युर्ध्वऽआद्युम्भानिमानु
षाणाम् ॥ सिषांसन्तोवनामहे ॥ १८ ॥ अनुवोरैः ॥ अनुवोरैरनुपु
ष्यारुम्भगोभिरन्वश्वैरनुसर्वेणपुष्टैः ॥ अनुद्विपदानुचतुष्पदावुय
न्देवानोयज्ञमृतुथानयन्तु ॥ १९ ॥ अग्नेपत्कीः ॥ अग्नेपत्कीरि

हावंहदेवानामुशतोरुपं ॥ त्वष्टारुदुसोमंपीतये ॥ २० ॥ आभेषुज्ञ
 म् ॥ अभियुज्ञङ्गणीहिनोग्गावोनेष्टुःपिबंऽऽकृतुनां ॥ त्वदुहिरंत्कुधाऽ
 असिं ॥ २१ ॥ द्रुविणोदाऽपिपीषति । जुहोतुप्प्रचंतिष्ठत ॥ नेष्ट्रादुतु
 भिरिष्ण्यत ॥ २२ ॥ तवायम् ॥ तवायदुसोमस्त्वमेह्युर्वाङ्गंश्च
 तुमदुसुमनांऽअस्यपांहि ॥ अस्मिन्नुयज्ञेवर्हिष्ण्यानिषद्यादधिष्णवे
 मञ्जुठरुऽइन्दुमिन्द्र ॥ २३ ॥ अमेवंनः ॥ अमेवं नःसुहवाऽआहिग
 न्तंनुनिवर्हिषिसदतनारणिष्टन ॥ अथामन्दस्वजुजुषाणोऽअन्धंसु
 स्त्वष्टुर्देवेभिर्जनिभिःसुमङ्गणः ॥ २४ ॥ स्वादिष्ट्या ॥ स्वादिष्ट्या

मदिष्ट्यापवंस्वसोमधारंया ॥ इन्द्रायुपातंवेसुतः ॥ २५ ॥ रक्षाहा
 विश्वचर्षणिरुभियोनिमयोहते ॥ द्रोणेसुधस्थुमासदत् ॥ २६ ॥
 [११] ॥ २ ॥ इतिशुक्लयजुःसंहितायांपडिंशतितमोऽध्यायः ॥ २६ ॥
 समास्त्वादशोर्द्धाअस्यपीवोअन्नाद्वादशकावमित्त्वैकादशचत्वारःपं
 चचत्वारिदशत् ॥ ॐसमास्त्वा ॥ समास्त्वाग्नेऽऽकृतवोबर्द्धयन्तुसंब
 त्सुराऽऽकृषयोयानिसुत्त्या ॥ सन्दिद्येनदीदिहिरोचनेनुविश्वाऽआ
 मांहिप्प्रदिशुश्चतस्रः ॥ १ ॥ सञ्च ॥ सञ्चेद्व्यस्वांग्रेप्प्रचंबोधयैनुमञ्च
 तिष्टमहतेसोमंगायामाचरिषदुपसुत्तातेऽअग्नेब्रह्माणंस्तेषुशंसःस

न्तुमानये ॥ २ ॥ त्वामग्ने ॥ त्वामग्नेवृणतेब्राह्मणाऽइमेशिवोऽअग्ने
 संवरणेभवानः ॥ सुपुक्काहानोऽअभिमातिजिच्चस्वेगयेजागुह्यप्प्र
 युच्छन् ॥ ३ ॥ इहैव ॥ इहैवाग्नेऽअधिधारयारयिम्मात्त्वानिःकृत्
 वृचितोऽनिकारिणः ॥ क्षुत्रमग्नेसुयमंमस्तुत्तुब्भयमुपसुत्तावर्द्धतान्तेऽ
 अनिष्टतः ॥ ४ ॥ क्षुत्रेणाग्ने ॥ क्षुत्रेणाग्नेस्वायुःसहरंभस्वमित्रेणां
 ग्नेमित्रुधेयैतस्व ॥ सुजातानांममद्धयमुस्तथाऽएधिराज्ञामग्नेविह
 ह्योदीदिहीह ॥ ५ ॥ अतिनिहः ॥ अतिनिहोऽअतिसिधोत्त्यचित्ति
 मत्तयरातिमग्ने ॥ विश्वाल्यग्नेदुरितासहस्वाथ्याम्मब्भयःसहवी

रा०रुयिन्दां॥ ६ ॥ अनाधुष्योजातवेदाः ॥ अनाधुष्योजातवे
दाऽअनिष्टृतोविराडंग्नेक्षत्रभृद्दीदिहीह ॥ विश्वाऽआशाऽप्रमुञ्च
न्मानुषीर्भिभयशिवेभिर्द्यपरिपाहिनोबुधे ॥ ७ ॥ बृहस्पतेसवि
तः॥ बृहस्पतेसवितर्बोधयैनुदुसदुशितश्चित्सन्तरा०सदुशिशधि ॥
बुद्धयै नम्महतेसौभगायुविश्वंऽएनुमनुमदन्तुदेवाः ॥ ८ ॥ अमुत्रभू
यादधं ॥ अमुत्रभूयादधुयद्युमस्यबृहस्पतेऽअभिशास्तेरमुञ्चः ॥ प्र
त्यौहतामुशिवनामुत्थुमंस्ममाद्देवानामग्नेमिषजाशचीभिः ॥ ९ ॥
उदुयम् ॥ उदुयन्तमंसुरस्परिस्वःपश्यन्तुऽउत्तरम् ॥ देवन्देवत्रासू

धर्ममगं न्मुज्जयोतिरुत्तमम् ॥ १० ॥ [१०] ऊर्द्धाऽअस्यसुमिधो भव
 न्यूर्द्धाशुक्लाशोचीऽप्युग्नेः ॥ धूमत्तमासुप्रतीकस्यसूनोः ॥ ११ ॥
 तनूनपादसुरः ॥ तनूनपादसुरो विश्ववेदादेवो देवेषु देवः ॥ पृथोऽअ
 नक्तुमद्धाघृतेन ॥ १२ ॥ मद्धाघृजम् ॥ मद्धाघृजन्नक्षसेप्रीणानोनरा
 शहसोऽअग्ने ॥ सुकृद्देवः संविता विश्ववारः ॥ १३ ॥ अच्छायम् ॥
 अच्छायमैति शर्वसाघृतेनेडानो बह्विर्नमसा ॥ अग्निं सुचोऽअ
 हुरेषु प्रयत्सु ॥ १४ ॥ सयक्षत् ॥ सयक्षदस्यमहिमानं मुग्नेः सऽई
 म्मुन्द्रासुप्रयसः ॥ वसुश्चेतिष्टो वसुधातं मश्च ॥ १५ ॥ द्वारो देवीः ॥

द्वारो देवी रत्नस्य विश्वे वृताददन्तेऽअग्नेः ॥ उरुद्वयचंसोधाम्ना पत्त्य
 मानाः ॥ १६ ॥ शतम् १५०० ॥ तेऽअस्य ॥ तेऽअस्युषोषणे दिद्येनयो
 नाऽउपासानक्ता ॥ इमं यज्जमवतामहुरन्नः ॥ १७ ॥ दैत्या होतारा
 ऽऊर्द्धमहुरन्नोग्ने जिह्वामभिगृणतिम् ॥ कणतन्नऽस्विष्टिम् ॥ १८ ॥
 तिस्रो देवीः ॥ तिस्रो देवीर्बर्हिरेदहसदन्ति वडासरं स्वतीभारंती ॥ मुही
 गृणाना ॥ १९ ॥ तन्नः ॥ तन्नस्तुरीपुमद्भुतम्पुरुक्षुत्वष्टां सुवीर्यम् ॥
 रायस्पोषं विष्यंतुनाभिमुस्मे ॥ २० ॥ वनस्पतेवसृजारराणु
 स्तमना देवेषु ॥ अग्निर्हृद्यदशमितासूदयाति ॥ २१ ॥ अग्नेस्वा

हां । कृणुहिजातवेदुऽइन्द्रायहुद्वयम् ॥ विश्वेदेवाहविरिदञ्जुषन्ताम् ॥
 ॥ २२ ॥ [१२ ॥ पीवोऽन्नारयिवृधः । सुमेधाऽश्वेतऽसिषक्कि
 नियुतामभिःश्रीः ॥ तेव्वायवेसमनसोवितस्त्थुर्विश्वेन्नरःस्वपुत्या
 निचक्क्रुः ॥ २३ ॥ रायेनु । यञ्जुज्ञतुरोदसुमेरायैदेवीधिषणांघातिदे
 वम् ॥ अधंवायन्नियुत्तःसश्चतुस्वाऽउतश्श्वेतं वसुधितिन्निरुके ॥ २४ ॥
 आपोह ॥ आपोह्यद्दृहतीर्विश्वमायुग्गर्भमुन्दधांजुनयन्तीरग्निम् ॥
 ततोदेवानां समं वर्त्ततासुरेकुःकस्ममैदुवायं हविषां विधेम ॥ २५ ॥ य
 श्वित् ॥ यश्चिद्वापोमहिनापुष्यपंशुदक्षुन्दधानाजुनयन्तीर्षुज्ञम् ॥

यो देवेष्वधि देवऽएकऽआसुत्कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ २६ ॥ प्रया
मिः ॥ प्रयाभिठ्यासिदाश्वा७सुमच्छानियुद्धि वारियविष्टये दुरोणे ॥
निनोरयिदः सुभोजसंयुवस्वनिवीरङ्गद्युमश्व्यश्चराधः ॥ २७ ॥
आनः ॥ आनोनियुद्धिः शतिनीभिरद्धरदः सहस्रिणीभिरुपयाहियुज्ञ
म् ॥ वायोऽअस्मिन्त्सर्वनेमादयस्वयम्पातस्वस्तित्तिभिः सदानः ॥
॥ २८ ॥ नियुत्वांन्वायो ॥ नियुत्वांन्वायुवागं ह्ययदः शुक्रोऽअया
मिते ॥ गन्तांसिसुन्वतागहम् ॥ २९ ॥ वायोशुक्रः ॥ वायोशुक्रोऽ
अयामिते मद्धोऽअग्रान्दिवाष्टिषु ॥ आयाहिसोमपतिये रूपाहो देवनि

युत्वंता ॥ ३० ॥ वायुरंग्रेगाः ॥ वायुरंग्रेगायज्ञुप्रोऽसाकङ्कमनं
 सायुज्ञम॥शिवोनियुद्धिःशिवामिः ॥ ३१ ॥ वायोषे तैसहस्त्रिणोरथा
 सुस्तेभिरागंहि ॥ नियुत्त्वान्तसोमपीतये ॥ ३२ ॥ एकयाच । दश
 मिश्चस्वभूतेद्वाब्भ्यामिष्ट्यैर्विदुशतीच ॥ तिसृभिश्चवहसेत्रिदु
 शतांचनियुद्धिर्वायविहताविमुञ्च ॥ ३३ ॥ तवंवायो ॥ तवंवायवृत
 र्प्पतेत्त्वष्टुर्जामातरद्भुत ॥ अवात्सुस्यावृणीमहे ॥ ३४ ॥ [१२] ॥ अमि
 त्वां ॥ शूरनोनमोदुग्घाऽइवधेनवंः ॥ ईशानमस्यजगतःस्वर्दशमी
 शानमिन्द्रतस्त्युषः ॥ ३५ ॥ नत्वावान् ॥ नत्वावां २ अन्यादि

द्योनपार्थिवोनजातोनजनिष्पद्यते ॥ अश्वायन्तोमघवन्निन्द्रवा
 जिनोगृह्यन्तस्त्वाहवामहे ॥ ३६ ॥ त्वामित् ॥ त्वामिद्धिहवामहे
 सातौवाजस्यकारवंः ॥ त्वांबुत्रेष्विन्द्रसत्पतिन्नरस्त्वाङ्काष्टास्वर्व
 तः ॥ ३७ ॥ सत्त्वम् ॥ सत्त्वन्नश्चित्रवज्रहस्तधृष्णणुयामुहस्तंवा
 नोऽअद्विवः ॥ गामश्चंद्रुत्थयमिन्द्रसङ्किरसुत्रावाजुन्नजिग्युषे ॥
 ॥ ३८ ॥ कयानः ॥ कयानश्चित्रऽआभुवदूतीसुदावृधुःसखां ॥ कया
 शचिष्टयावता ॥ ३९ ॥ कस्त्वां । सुत्योमदानाम्मदहिष्टोमत्सुदन्धं
 सह ॥ दृढाचिदारुजेवसुं ॥ ४० ॥ अभीषुणः ॥ अभीषुणुःसखीना

संहि.

॥२२०॥

मविताजरितृणाम् ॥ शतम्भंवास्युतये ॥ ४१ ॥ षुज्ञायज्ञावः ॥ षुज्ञा
यज्ञावोऽअग्रयेगिरागिराचुदक्षसे ॥ प्रप्रवयमुमृतंजातवेदसम्प्रिय
म्मुन्नन्नशंसिषम् ॥ ४२ ॥ पाहिनः ॥ पाहिर्नोऽअग्रऽएकयापाह्यु
तद्वितीयया ॥ पाहिर्गीर्भिर्स्त्रिसृभिर्रुज्जाम्पतेपाहिचतसृभिर्वसो
॥ ४३ ॥ ऊर्ज्जोनपातम् ॥ ऊर्ज्जोनपातुदुसहिनायमस्ममुद्दशिंम
हृद्यदातये ॥ भुवद्वाजेष्वविताभुवद्दुधऽउतज्ञातातननाम् ॥ ४४ ॥
सुवत्सरोसि परिवत्सरोसीदावत्सरोसीद्वत्सरोसि वत्सरोसि ॥
उपसस्ते कल्पन्तामहोरात्रास्तेकल्पन्तामर्द्धमासास्ते कल्पन्ता

उ. अ.

२७

॥२२०॥

म्मासांस्तेकल्पन्तामृतवंस्तेकल्पन्ता ॐ संवत्सुरस्तेकल्पताम् ।
प्रत्याऽएत्थैसञ्चाञ्चप्रचसारय ॥ सुपूर्णचिदसितयादेवतयाङ्गिरस्व
द्भुवःसीदा ४५। [१ १] इति शुक्लयजुःसंहितायां सप्तविंशोऽध्यायः । २७।
होतायक्षदेकादशदेवंबर्हिर्द्रादशपुनरप्येवंचत्वारः षट्चत्वारिंशत् ॥
ॐ होतायक्षत् ॥ होतायक्षत्सुमिधेन्द्रमिडस्पदेनाभां पृथिव्याऽअधि ॥
दिवोवष्मन्त्समिद्धयत् ॥ ओजिष्ठश्चर्षणीसहंवेत्त्राज्यं स्युहोतुर्ष्यज
॥ १ ॥ होतायक्षत्तनूनपांतमृतिभिः ॥ होतायक्षत्तनूनपांतमृतिभिर्ज
तारुमपराजितम् ॥ इन्द्रं देव ॐ स्वर्विदं पृथिविभिर्मर्धुमत्तमैन्नराशंसै

नृतेजसावेत्त्वाज्ज्यस्युहोतुष्यजं ॥ २ ॥ होतायक्षुदिडाभिरिन्द्रं ॥ होता
 यक्षुदिडाभिरिन्द्रमीडितमाजुह्वानुममर्त्यम् ॥ देवो देवैः सवीर्यो ब्रज्ज
 हस्तः पुरन्दरो वेत्त्वाज्ज्यस्युहोतुष्यजं ॥ ३ ॥ होतायक्षदुर्हिषीन्द्रं ॥
 होतायक्षदुर्हिषीन्द्रं निषद्वरं वृषभन्नर्यापसम् ॥ वसुंभीरुद्वैरादित्यैः
 सुयुग्भिर्बुहिरासदुद्वेत्त्वाज्ज्यस्युहोतुष्यजं ॥ ४ ॥ होतायक्षुदोजोनवी
 र्युदुसहोद्वारः इन्द्रं मवर्द्धयन् ॥ सुप्रायुणाऽअस्मिन्नुज्ञे विश्रयन्ता
 मृतावृधोद्वारः इन्द्रायमीदुषेद्यन्त्वाज्ज्यस्युहोतुष्यजं ॥ ५ ॥ होताय
 क्षदुषेऽइन्द्रस्य । धेनुसदुधेमातरामुही ॥ सुवातरौ नतेजसावृत्सामि

न्द्रं मवर्द्धतां वृताज्ज्यस्युहोतुष्यजं ॥ ६ ॥ होतायक्षुद्वैद्याहोतारं
 भिषजासखायाहविषेन्द्रं मिषज्ज्यतः ॥ कुवो देवोऽप्रचेतसाविन्द्राय
 धत्तः इन्द्रियं वृतामाज्ज्यस्युहोतुष्यजं ॥ ७ ॥ होतायक्षत्तिस्रो देवीः ॥
 होतायक्षत्तिस्रो देवीर्नभेषु जन्त्रयस्त्रिधातवोपसुऽइडासरं स्वती भार
 तीमुहीः ॥ इन्द्रं पत्क्रोर्हविष्मतीद्व्यन्त्वाज्ज्यस्युहोतुष्यजं ॥ ८ ॥ हो
 तायक्षुत्त्वष्टारमिन्द्रं ॥ होतायक्षुत्त्वष्टारमिन्द्रं देवमिषजं सुयजं
 द्यूतशिश्रयं ॥ पुरुरूपं सुरेतं सम्मघोनुमिन्द्रायुत्त्वष्टादधं दिन्द्रिया
 णिवेत्त्वाज्ज्यस्युहोतुष्यजं ॥ ९ ॥ होतायक्षुद्वनुरूपतिः शमितारं ॥

होतायक्षुद्रनुरूपतिष्ठशमितारंशुतक्रतुन्धियोजोष्टारमिन्द्रियम् ॥
 मद्धासमुजन्नपुथिभिः सुगोभिः स्वदातियुज्ञम्मधुना घृतेनवेत्वाज्यं
 स्युहोतर्ष्यजं ॥ १० ॥ होतायक्षुदिन्द्रं स्वाहा ॥ होतायक्षुदिन्द्रं
 स्वाहाज्यं स्यु स्वाहामेदंसुः स्वाहास्तोकानां स्वाहा स्वाहाकृतीनां
 स्वाहाहृद्यसूक्तीनाम् ॥ स्वाहादेवाऽआज्युपाजुषाणाऽइन्द्रऽआ
 ज्यं स्युद्व्यन्तुहोतुर्ष्यजं ॥ ११ ॥ [११ ॥ देवम्बुर्हिरिन्द्रं सुदेवन्देवै
 वीरवत्स्तीर्णं वेद्यां मवर्द्धयत् ॥ वस्तोर्वृतम्प्राक्तोर्भतदरायाबुर्हिष्म
 तोत्त्यंगावंसुवनेवसुधेयं स्युवेतुयजं ॥ १२ ॥ देवीद्वारिः ॥ देवीद्वारिऽइन्द्र

६सङ्घतेष्वीर्ष्यामिन्नवर्द्धयन् ॥ आवृत्सेनुतरुणेनकुमारेणचमविता
पाव्रीणदरेणुकंकाटन्नदन्तां वसुवनेवसुधेयस्यद्वयन्तयजं ॥ १३ ॥ देवी
ऽउपासानक्ता ॥ देवीऽउपासानक्तेन्द्रंयज्ञेप्रयुत्तयहेताम् ॥ देवीर्वि
शुऽप्रायांसिष्ट्वाऽसुप्प्रितैसुधितेवसुवनेवसुधेयस्यवीतांयजं ॥ १४ ॥
देवीजोष्टी ॥ देवीजोष्टीवसुधितेदेवमिन्द्रंमवर्द्धताम् ॥ अयांद्युन्या
घाद्वेषाऽस्यान्यावक्षुद्रसुवाठ्याणियजमानायशिक्षितेवसुवनेवसुधे
यस्यवीतांयजं ॥ १५ ॥ देवीऽऊर्जाहती ॥ देवीऽऊर्जाहतीदुर्घेसुदु
धेपयसेन्द्रंमवर्द्धताम् ॥ इषमूर्जामुन्यावक्षुत्सगिधुऽसपीतिमुन्या

नवेनपर्वन्दयमानेपुराणेननवमधातामूर्जमूर्जहितीऽऊर्जयमानेवसु
 वार्याणिषजमानायशिक्षितेवसुवनेवसुधेयस्यवीतांष्यज ॥ १६ ॥
 देवादैद्यां ॥ देवादैद्याहोतारादेवमिन्द्रमवर्द्धताम् ॥ हुताघशऽसु
 वाभाष्ट्रावसुवार्याणिषजमानाय शिक्षितौवसुवनेवसुधेयस्यवीतां
 ष्यज ॥ १७ ॥ देवीस्तिस्रः ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीऽपतिमिन्द्रम
 वर्द्धयन् ॥ अस्पृक्षुद्धारतीदिवऽरुद्वैर्यज्ञऽसरस्वतीडावसुमतीगुहा
 न्वसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तयज ॥ १८ ॥ देवऽइन्द्रः ॥ देवऽइन्द्रान
 राशऽसस्त्रिवरुथस्त्रिवन्धुरोदेवमिन्द्रमवर्द्धयत् ॥ शतेनशितिपृष्ठाना

माहितऽसहस्रेणप्रवर्ततेमित्रावरुणेदश्यहोत्रमर्हतो बृहस्पतिस्तो
 त्रमुश्विनाद्धैर्यवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ १९ ॥ देवोदेवैः ॥ देवो
 देवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णोमधुशाखऽसुपिप्पलोदेवमिन्द्रमवर्द्धयत् ॥
 दिवमग्रेणास्पृक्षुदान्तरिक्षम्पृथिवीमर्द्धऽहिद्विसुवनेवसुधेयस्यवेतुय
 ज ॥ २० ॥ देवम्बर्हिः ॥ देवम्बर्हिर्वारितीनान्देवमिन्द्रमवर्द्ध
 यत् ॥ स्वासुस्थमिन्द्रेणासन्नमुन्याबुर्हीऽप्युक्थुभूद्वसुवनेवसु
 धेयस्यवेतुयज ॥ २१ ॥ देवोऽअग्निः ॥ देवोऽअग्निःस्विष्टुकृदेवमिन्द्र
 मवर्द्धयत् ॥ स्विष्टुकृद्वन्तिस्विष्टुकृस्विष्टुकृमद्यकरोतुनोवसुवनेवसुधेय

स्यवेतुयजं ॥ २२ ॥ अग्निमुद्य ॥ होतारमवृणीतायंयजमानुऽप
 चरुपक्कीःपचरुपुरोडाशंम्बुद्धन्निन्द्रायच्छागंम् ॥ सुपुस्तथाऽअद्यदे
 वोवृनुस्पतिरभवदिन्द्रायच्छागेन ॥ अघृतम्मदेस्तुऽप्रतिपचुता
 ग्रंभीदवीवृधत्पुरोडाशेन त्वामुद्यऽऋषे ॥ २३ ॥ [१२] होतायक्षत् ॥
 होतायक्षत्समिधानम्महद्यशुऽसुसामिद्धं वरेण्यमग्निमिन्द्रं वयोधसं
 म् ॥ गायत्रीच्छन्दऽइन्द्रियन्ऽयविङ्गां वयोदधुद्रेत्वाज्जयंस्युहोतुष्य
 जं ॥ २४ ॥ होतायक्षत्तनूनपांतमुद्भिदंम् ॥ होतायक्षत्तनूनपांत
 मुद्भिदंयद्गर्भमदितिर्दुधेशुचिमिन्द्रं वयोधसंम् ॥ उष्णिणहउच्छन्दऽइ

न्द्रियन्दिद्युवाहुङ्गां वयोदधुद्वेत्वाज्ज्यंस्युहोतुर्ष्यजं ॥ २५ ॥ होतां
यक्षदीडेन्यमीडितम् ॥ होतांयक्षदीडेन्यमीडितं वृत्रुहन्तं मुमिडांभि
रीडुयुसहः सोममिन्द्रं वयोधसम् ॥ अनुष्टुभुञ्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चा
विङ्गां वयोदधुद्वेत्वाज्ज्यंस्युहोतुर्ष्यजं ॥ २६ ॥ होतांयक्षत्सुबर्हिषं
म्पूषणवन्तम् ॥ होतांयक्षत्सुबर्हिषं पूषणवन्तु ममर्त्युः सिदन्तम्बर्हि
षिं प्रिये मृतेन्द्रं वयोधसम् ॥ बृहतीच्छन्दऽइन्द्रियन्त्रिवृत्सङ्गां वयोद
धुद्वेत्वाज्ज्यंस्युहोतुर्ष्यजं ॥ २७ ॥ होतांयक्षद्वयचस्वतीः सुप्रायु
णाः ॥ होतांयक्षद्वयचस्वतीः सुप्रायुणाऽऋतावृधो द्वारो देवीर्हिरण्ययी

बृहमाणमिन्द्रं वयोधसम् ॥ पुङ्क्तिच्छन्दऽइहेन्द्रियन्तुर्षुवाहङ्गां वयो
 दधुद्वयन्त्वाज्ज्यस्युहोतुर्ष्यजं ॥ २८ ॥ होतायक्षत्सुपेशंसासुशि
 ल्पे । बृहतीऽउभेनक्लोषासानदर्शतेविश्वमिन्द्रं वयोधसम् ॥ त्रि
 षुभुच्छन्दऽइहेन्द्रियम्पष्टवाहङ्गां वयोदधुद्वीतामाज्ज्यस्युहोतुर्ष्यजं ॥
 ॥ २९ ॥ होतायक्षत्प्रचेतसादेवानामुत्तुमंष्यशोहोतारुदैद्यांकुवीसु
 युजेन्द्रं वयोधसम् ॥ जगतीच्छन्दऽइन्द्रियमनुङ्गाहङ्गां वयोदधुद्वीता
 माज्ज्यस्युहोतुर्ष्यजं ॥ ३० ॥ होतायक्षत्पेशंस्वतीस्तिस्त्रः ॥ होता
 यक्षत्पेशंस्वतीस्तिस्त्रो देवीर्हिरण्ययीर्भरितीर्बृहतीर्म्महीऽपतिमिन्द्रं

वयोधसम् ॥ विराजुच्छन्दऽइहेन्द्रियन्धेनुङ्गान्नवयोदधुद्वयन्त्वाज्ज्य
 स्युहोतुर्ष्यजं ॥ ३१ ॥ होतायक्षत्सुरेतंसुन्त्वष्टारम् ॥ होतायक्षत्सु
 रेतंसुन्त्वष्टारं पुष्टिवर्द्धनरूपाणि विबभ्रंतुम्पृथक्पुष्टिमिन्द्रं वयोधसं
 म् ॥ द्विपदुच्छन्दऽइन्द्रियमुक्षाणुङ्गान्नवयोदधुद्वेत्वाज्ज्यस्युहोतुर्ष्य
 जं ॥ ३२ ॥ होतायक्षद्वनुस्पतिंशमितारम् ॥ होतायक्षद्वनुस्प
 तिंशमितारंशतक्रंतुहिरण्यपर्णमुक्त्थनंरशनाम्बिबभ्रंतं वृशि
 म्भगुमिन्द्रं वयोधसम् ॥ कुकुमुच्छन्दऽइहेन्द्रियं वृशांवेहतुङ्गां वयोद
 धुद्वेत्वाज्ज्यस्युहोतुर्ष्यजं ॥ ३३ ॥ होतायक्षत्स्वाहाकृतरिग्निम् ॥

होतां यक्षुत्स्वाहांकृतीरग्निद्रुहपतिम्पृथुग्वरुणम्भेषुजङ्घुविङ्घ्रमिन्द्र
 वयोधसंम् ॥ अतिच्छन्दसुच्छन्देऽइन्द्रियम्बृहदृषुमङ्गां वयोदधुद्दय
 न्त्वाज्यस्यहोतुष्यजं ॥ ३४ ॥ [१ १] देवम्बर्हिर्हो ॥ देवम्बर्हिर्वयोधसन्दे
 वमिन्द्रं मवर्द्धयत् ॥ गायत्र्याच्छन्दसेन्द्रियञ्चक्षुरिन्द्रेवयोदधद्वसुवने
 वसुधेयस्यवेतुषजं ॥ ३५ ॥ देवीद्वारिः ॥ देवीद्वारिर्वयोधसुदुशुचिमिन्द्रं
 मवर्द्धयन् ॥ उष्णिणहाच्छन्दसेन्द्रियम्प्राणमिन्द्रेवयोदधद्वसुवनेवसु
 धेयस्यद्वयन्तुषजं ॥ ३६ ॥ देवीऽउपासानक्ला ॥ देवमिन्द्रं वयोधसं
 न्देवीदेवमवर्द्धताम् ॥ अनुष्टुभाच्छन्दसेन्द्रियम्बलुमिन्द्रेवयोदधद्व

सुवनेवसुधेयस्यवीतांयजं ॥ ३७ ॥ देवीजोष्टी ॥ देवीजोष्टीवसुधि
तीदेवमिन्द्रं वयोधसन्देवीदेवमवर्द्धताम् ॥ बहुत्याच्छन्दसेन्द्रियं
श्रोत्रमिन्द्रेवयोदधं सुवनेवसुधेयस्यवीतांयजं ॥ ३८ ॥ देवीऽऊर्जाहि
ती ॥ देवीऽऊर्जाहितीदुधेसुदुधेपयसेन्द्रं वयोधसन्देवीदेवमवर्द्धताम् ॥
पुङ्ग्याच्छन्दसेन्द्रियं शुक्रमिन्द्रेवयोदधं सुवनेवसुधेयस्यवीतांय
जं ॥ ३९ ॥ देवादैद्यां ॥ देवादैद्याहोतारदेवमिन्द्रं वयोधसन्देवोदेव
मवर्द्धताम् ॥ त्रिष्टुभाच्छन्दसेन्द्रियन्त्रिषामिन्द्रेवयोदधं सुवनेव
सुधेयस्यवीतांयजं ॥ ४० ॥ देवीस्तिस्रः ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रोदेवीवयो

धसुम्पतिमिन्द्रंमवर्द्धयन् ॥ जगत्पुत्राच्छन्दसेन्द्रियद्रुपमिन्द्रेवयोद
 धंद्सुवनेवसुधेयस्यवेतुयजं ॥ ४१ ॥ देवोनराशंसः देवोनराशंसो
 देवमिन्द्रं वयोधसन्देवो देवमवर्द्धयत् ॥ विराजाच्छन्दसेन्द्रियद्रुप
 मिन्द्रेवयोदधंद्सुवनेवसुधेयस्यवेतुयजं ॥ ४२ ॥ देवोवनुस्पतिः ॥
 देवोवनुस्पतिर्देवमिन्द्रं वयोधसन्देवो देवमवर्द्धयत् ॥ द्विपदाच्छन्द
 सेन्द्रियम्भगमिन्द्रेवयोदधंद्सुवनेवसुधेयस्यवेतुयजं ॥ ४३ ॥ देव
 म्बर्हिः ॥ देवम्बर्हिवारितीनान्देवमिन्द्रं वयोधसन्देवन्देवमवर्द्धयत् ॥
 ककुभाच्छन्दसेन्द्रियं यशः इन्द्रेवयोदधंद्सुवनेवसुधेयस्यवेतुयजं ॥

॥ ४४ ॥ देवोऽअग्निः स्वष्टुकृद्देवमिन्द्रं वयोधसन्देवो देवमवर्द्ध
 यत् ॥ अतिच्छन्दसाच्छन्दसेन्द्रियद्रुपमिन्द्रेवयोदधंद्सुवनेवसु
 धेयस्यवेतुयजं ॥ ४५ ॥ अग्निमुद्य । होतारमवणीतायं यजमानुः
 पचन्पक्वाः पचन्पुरोडाशं बद्धन्निन्द्राय वयोधसेच्छागं मासुपुस्तथा
 ऽअद्य देवोवनुस्पतिरभवदिन्द्राय वयोधसेच्छागेन ॥ अधुत्तम्मदुस्तः
 प्रतिपचुताग्रं भीदवीवृधत्पुरोडाशेन त्वामुद्यऽऋषे ॥ ४६ ॥ [१२.]
 इति श्रीवाजसनेयशुक्लयजुःसंहितायामष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥
 समिद्धो अजन्नेकादशयदक्रंदस्त्रयोदशसमिद्धो अद्यद्वादशकेतुकृण्वं

श्चत्वारःषष्टिः॥ ॐ समिद्धोऽअजन् ॥ समिद्धोऽअजन्कृदंरम्मतीनाद्बु
 तमंश्रेमधुंमत्तिपन्वमानः ॥ वाजीवहंन्वाजिनंजातवेदोदेवानांवाक्षि
 प्प्रियमांसुधस्तथंम् ॥ १ ॥ घृतेनाजन् ॥ घृतेनाजन्तसम्पुथोदंबुया
 नांनप्रजानन्वाज्यप्येतुदेवान् ॥ अनुत्वासप्तपुदिशःसचन्तां
 रवुधामुस्मैयजमानायधेहि ॥ २ ॥ ईडुयश्च ॥ ईडुयश्चासिवन्द्यं
 श्चवाजिन्नाशुश्चासिमेद्धयंश्चसप्ते ॥ अग्निष्टादेवैर्त्तसुभिःसुजोषांः
 प्रीतंवह्निवहतुजातवेदाः ॥ ३ ॥ स्तीर्णम्बर्हिःसुष्टरीमाजुषाणो
 रुपुथुप्रथमानम्पृथिव्याम् ॥ देवेभिर्षुक्कमदितिःसुजोषांःस्योनङ्

ष्वानासुवितेदधातु ॥ ४ ॥ एताऽउवः सुभगांविश्वरूपा विपक्षो
 मिःश्रयमाणऽउदातैः ॥ ऋष्वाऽसुतीऽकुवपुऽशुन्भमानाद्वारोदेवीऽ
 सुंप्रायणाभवन्तु ॥ ५ ॥ अन्तरामित्रावरुणा ॥ अन्तरामित्रावरुणा
 चरन्तीमुखंठ्युज्ञानामुभिसंविदाने ॥ उषासावाँसुहिरुण्येसुशि
 ल्पेऽऋतस्ययोनाविहसादयामि ॥ ६ ॥ प्रथुमावाँम् ॥ प्रथुमावाँँ
 सरथिनासुवर्णादेवौपश्यन्तौभुवनानिविश्वाँ ॥ अपिप्प्रयञ्चोदना
 वाम्मिमाँनाहोतारु ज्योतिःप्रदिशाँदिशन्ताँ ॥ ७ ॥ आदित्त्यैर्नः ॥
 आदित्त्यैर्नाँभारतीवष्टुज्ञःसरस्वतीसुहुरुद्वैर्नःऽआवाँत् ॥ इडोपँहू

तावसुमिःसुजोषायज्ञन्नोदेवीरुमृतेषुधत्त ॥ ८ ॥ त्वष्टावीरम् ॥ त्व
 ष्टावीरन्देवकामअजानुत्वष्टुरवीजायतऽआशुरश्श्वः॥ त्वष्टेदंविश्व
 म्भुवनअजानबुहोःकुत्तारमिहयक्षिहोतः ॥ ९ ॥ अश्वोघृतेनुत्तम
 न्यासमंक्नुउपदेवाःऽऽक्रंतुशःपार्थऽएतु ॥ वनुरूपतिर्देवलोकम्प्रं
 जानन्नग्निनाहृद्यास्वदितानिविक्षत् ॥ १० ॥ प्रजापतेस्तपसा । वा
 वृधानःसद्योजातोदधिषेषुज्ञमंग्रे ॥ स्वाहाकृतेनहविषांपुरोगायाहि
 साद्ध्याहविरदन्तुदेवाः॥ ११ ॥ [११] यदक्रन्दःप्रथमआर्यमानऽउद्य
 न्तसमुद्रादुतवापुरीषात् ॥ श्येनस्यंपक्षाहरिणस्यंबाहूऽउपस्तुत्युम्म

हिजातन्तेऽअर्बन् १२। यमेनदत्तम्॥ यमेनदत्तन्त्रितऽएनमायुनुगिन्द्रं
 ऽएणम्प्रथमोऽअद्वयंतिष्ठत् ॥ गुन्धुर्वोऽअस्यरशुनामंगृणात्सुराद
 श्वं वसवो निरंतष्ट ॥ १३ ॥ असिषुमः ॥ असिषुमोऽअस्यादित्यो
 ऽअर्बन्नासिन्त्रितोगुह्येनवृतेन ॥ असिसोमैनसुमयाविपृक्कऽआहुस्ते
 त्रीणिदिविबन्धनानि॥ १४ ॥ त्रीणिते ॥ त्रीणितऽआहुर्दिविबन्धना
 नित्रीण्युप्सुत्रीण्युन्तःसमुद्रे ॥ उतेर्वमेवरुणश्छन्त्यर्बुत्रयत्रातऽआ
 हुःपरमअनित्रम् ॥ १५ ॥ इमाते वाजिन्नवुमार्जनानीमाशुफानां
 ऽसन्तुर्निधानां ॥ अत्रातेभुद्धारशुनाऽअपश्यमतस्युषाऽअभिरक्ष

न्तिगोपाः ॥ १६ ॥ आत्कमानन्ते ॥ आत्कमानन्तेमनसारादंजा
 नामुवोदिवापुतयन्तम्पतुङ्गम् ॥ शिरोऽपशयम्पुथिमिःसुगेभिरे
 णुभिर्ज्जहमानम्पतुत्रि ॥ १७ ॥ अत्राते रूपमुत्तममंपश्यञ्जिगी
 पमाणमिषऽआपुदेगोः ॥ यदातेमर्तोऽअनुभोगुमानुडादिह्मसिष्ठुऽओ
 षधीरजीगः ॥ १८ ॥ अनुत्वा ॥ अनुत्वारथोऽअनुमर्ष्योऽअर्बन्ननु
 गावोनुभगःकृनीनाम् ॥ अनुव्रातासुस्तवंसुकरव्यमीयरनुदेवाममि
 रेव्रीठ्यन्ते ॥ १९ ॥ हिरण्यशुद्धोयः ॥ हिरण्यशुद्धोयोऽअस्युपा
 दामनोजवाऽअवरुऽइन्द्रऽआसीत् ॥ देवाऽइदस्यहविरद्यमायुन्योऽअ

वृन्तम्प्रथमोऽबुद्धयतिष्ठत् ॥ २० ॥ इमन्तासुऽसिलिकमद्वय
मासः ॥ इमन्तासुऽसिलिकमद्वयमासुऽसदशरणासोद्वियासोऽ
अत्त्याः ॥ हृदसाऽइवश्श्रेणिशोयतन्तेयदाक्षिषुर्द्विद्वयमज्जमुमश्वाः ॥
॥ २१ ॥ तवशरीरम् ॥ तवशरीरम्पतयिष्णवृन्तवंचित्तंवातंऽइवुद्ध
जीमान् ॥ तवशृङ्गाणिविष्टितापुरुत्रारण्येषुजब्भुराणाचरन्ति ॥ २२ ॥
उपुप्प्र ॥ उपुप्प्रागाच्छसनंवाज्यर्वादेवुद्धीचामनसादीद्वयानः ॥ अ
जऽपुरोनीयतेनाभिरस्यानुपुश्चात्कुवयोयन्तिरेभाः ॥ २३ ॥ उपु
प्प्र ॥ उपुप्प्रागात्परमंठ्यत्सुधस्तथुमर्वाऽअच्छांपितरंम्मातरंश्च ॥

अद्यादेवाञ्जुष्टतमोहिगुम्भ्याऽअथाशास्तेदाशुषेवायाणि ॥ २४ ॥
 [१३] समिद्धोऽअद्य । मनुषोदुरोणेदेवोदेवान्यजसिजातवेदः ॥
 आचुबहमित्रमहश्चिकित्त्वान्वन्दुतः कुविरसिप्प्रचेताः ॥ २५ ॥ श
 तम् ॥ १६०० ॥ तनूनपात्पुथः ॥ तनूनपात्पुथऽऽकृतस्युषानान्मद्धां
 समुञ्जन्त्स्वदयासुजिह्व ॥ मन्मांनिधीभिर्भुतयज्ञमन्धन्देवत्राचकृण
 ह्यद्वुरन्नः ॥ २६ ॥ नराशः संस्यमहिमानम् ॥ नराशः संस्यमहि
 मानंमेषामुपस्तोषामयजुतस्ययज्ञैः ॥ येषुऽऽकृतवः शुचयोधियुन्धाः
 स्वदन्तिदेवाऽऽउभयानिहृद्या ॥ २७ ॥ आजुह्वानुऽईडयः ॥ आजुह्वानुऽ

ईडयोवन्द्यश्चायाह्यग्नेवसुभिःसुजोषाः ॥ त्वन्देवानामसिषहृहो
 तासऽएतान्यक्षीषितोषजियान् ॥ २८ ॥ प्राचीनम्बुर्हिः प्रदिशां
 पृथिव्यावस्तोरस्यावृज्यतेऽअग्नेऽअहाम् ॥ द्युप्प्रथतेवितुरं वरीयो
 देवेष्योऽअदितयेस्योनम् ॥ २९ ॥ द्यचस्वतीरुर्विया । विश्रय
 न्ताम्पतिष्योनजनयुः शुम्भमानाः ॥ देवीर्द्वारोबृहतीर्विश्वमिन्वादे
 वेष्योभवतसुप्प्रायुणाः ॥ ३० ॥ आसुष्वयन्ती । यजुतेऽउपाकेऽ
 उपासानक्कांसदतान्नियोनौ ॥ दिद्येषोषणेबृहतीसुरुकमेऽअधिश्र
 यंशुकुपिशुन्दधानि ॥ ३१ ॥ दैव्याहोतारा । प्रथमासुवाचामिमां

नायुज्ञम्मनंपोषजद्धयै ॥ प्रचोदयन्ताविदथेषुकारूप्राचीनुञ्जयोतिः
 प्रदिशादिशन्तां ॥ ३२ ॥ आनः ॥ आनोयुज्ञम्भारंतीतूर्यमेत्त्व
 डांमनुष्वदिहचेतयन्ती ॥ तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदं स्योनः सरं स्वतोस्व
 पंसः सदन्तु ॥ ३३ ॥ यऽइमे । द्यावापृथिवीजनित्रीरूपैरपिः शुद्धं
 नानिबिश्वां ॥ तमुद्यहोतरिषितोयजीयान्देवन्त्वष्टारमिहयंक्षिविद्वा
 न् ॥ ३४ ॥ उपावंसृजत्कमन्यां । समुञ्जन्देवानाम्पार्थऽऋतुथाहवी
 ऽपि ॥ वनुरूपतिः शमितादेवोऽग्निः स्वदन्तुहृद्यम्मधुनाघृतेन ॥
 ॥ ३५ ॥ सुद्योजातः ॥ सुद्योजातोद्यमिमीतयुज्ञमुग्निर्देवानामभवत्पु

रोगाः ॥ अस्य होतुः प्रदिश्यतस्य वाचिस्वाहा कृतहृद्विरदन्तु देवाः ॥
॥ ३६ ॥ [१२] केतुङ्कुण्वन् ॥ केतुङ्कुण्वन्नकेतवेपेशो मर्याऽपेश
से ॥ समुषद्विरजायथाः ॥ ३७ ॥ जीमूतस्येव भवति ॥ जीमूतस्येव
भवति प्रतीकं यद्दुर्मिषाति समदां मुपस्त्थे ॥ अनां विद्धयात् न्वा जय
त्त्वहसत्त्वावममो महिमापि पत्तु ॥ ३८ ॥ धन्वना गाः ॥ धन्वना गा ध
न्वना जिअये मुधन्वना तीवाः सुमदो जयेम ॥ धनुः शत्रोरपकामङ्कुणो
ति धन्वना सर्वाः प्रदिशो जयेम ॥ ३९ ॥ वृक्षक्षयन्ती वेत् ॥ वृक्षक्षयन्ती वे
दागं नागन्ति कण्ठो म्प्रियहसखायम्परिषस्वजाना ॥ योषेव शिङ्खितु

ताधिधन्वः ऋष्याऽइषः समने पुरयन्ती ॥ ४० ॥ तेऽआचरन्ती ॥ तेऽआचरं
 न्तो समने वयोषामाते वपुत्रां विभृतामुपस्तथे ॥ अपुशत्रून् विद्धयतां
 सविदुनेऽआत्कीऽइमे विष्णुं फुरन्तीऽअमित्रान् ॥ ४१ ॥ बुह्वीनाम्पिता ॥
 बहुरस्यपुत्राश्चिञ्चक्रुणोति समनावुगत्य ॥ इषुधिः सङ्घः पृतनाश्च
 सर्वाः पृष्टे निनद्धो जयति प्रसंतः ॥ ४२ ॥ रथेतिष्ठन् ॥ रथेतिष्ठन्नयति
 वाजिनः पुरोयत्रयत्रकामयते सुषारुधिः ॥ अभीशूनाम् महिमानं पना
 यतु मनः पश्चादनुयच्छन्ति रश्मयः ॥ ४३ ॥ तौ व्वाङ्घोषान् ॥ तौ
 व्वाङ्घोषां कृण्वते वृषपाणयोश्चारथेभिः सह वाजयन्तः ॥ अवक्रामं

न्तुः प्रपदैरमित्रान् विक्षुणन्ति शत्रून् रनपद्ययन्तः ॥ ४४ ॥ रथुवाहं
 णः हविः ॥ रथुवाहं णः हविरस्युनामुषत्रायुधुनिहितमस्युवर्म ॥ त
 त्रारथुमुपशुग्मः संदेमविश्वाहावुयः सुमनस्यमानाः ॥ ४५ ॥ स्वा
 दुषः सदः पितरः ॥ स्वादुषः सदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रश्चितुः शक्ती
 वन्तो गभीराः ॥ चित्रसेनाऽइषुबलाऽअमृद्धाऽसुतो वीराऽउरवो व्वातसा
 हाः ॥ ४६ ॥ ब्राह्मणासुः पितरः ॥ ब्राह्मणासुः पितरुः सोम्यासुः
 शिवेनोद्यावापृथिवीऽअनेहसा ॥ पूषानः पातुदुरिताहंता वृधोरक्षामा
 किन्नाऽअघशंसऽईशत ॥ ४७ ॥ सुपर्णवस्ते । मुगोऽअस्यादन्तो गो

मिःसन्नद्धापततिप्रसृता ॥ यत्रानरुःसञ्चुविचुद्वन्तितत्रास्ममब्जयु
 मिषंवुःशर्ममयदसन् ॥ ४८ ॥ ऋजीतेपरि वृद्धिनोश्ममाभवतुन
 स्तनूः ॥ सोमोऽअधिब्रवीतुनोदितिःशर्ममयच्छतु ॥ ४९ ॥ आजङ्घ
 न्ति ॥ आजङ्घन्तिसान्धवेषाञ्जघनाःऽउपजिग्रते ॥ अश्वाजनि
 प्रचैतसोश्श्वान्तसमन्तसुचोदय ॥ ५० ॥ अहिरिवभोगैःपथ्येतिबाहु
 अयायाहेतिम्परिबाधमानः ॥ हस्तुग्नोविश्वाव्युनानिबिद्वान्पुमान्पु
 मांऽसुम्परिपातुविश्वतः ॥ ५१ ॥ वनस्पतेर्वीङ्गः ॥ वनस्पतेर्वी
 ङ्गोहिभयाऽअस्मत्सखाप्रतरणःसुवीरः ॥ गोभिःसन्नद्धोऽअसिर्वा

डयंस्वास्त्यातातेजयतुजेत्वानि ॥ ५२ ॥ दिवःपृथिव्याः ॥ दिवः
पृथिव्याःपृथ्वीजुःउद्भूतंवनुस्पतिःपृथ्वीपृथ्वीभूतंसहः ॥ अपामो
उम्मानुम्परिगोभिरावृतमिन्द्रस्युवज्जं हविषारथंयज ॥ ५३ ॥ इ
न्द्रस्युवज्जं ॥ इन्द्रस्युवज्जोमरुतामनीकंमित्रस्युगर्भोवरुणस्य
नाभिः ॥ सेमान्नोहृद्यदातिअषाणोदेवरथुप्प्रतिहृद्यागुंभाय ॥ ५४ ॥
उपश्वासय पृथिवीमृत द्याम्पुरुत्रातेमनुतांविष्टितअगत् ॥ सद्
न्दुमेसुजरिन्द्रेणदेवैर्हराहवीयोऽपसेधुशत्रून् ॥ ५५ ॥ आक्रन्दय ॥
आक्रन्दयबलमोजोनुऽआधानिष्टनिहिदुरिताबाधमानः ॥ अपप्प्रोथ

दुन्दुभेदुच्छुनाऽइत इन्द्रस्यमुष्टिरसिबुडियस्व ॥५६॥ आमू ॥ आ
 मरंजप्रत्यावर्तयेमाकेतुमहुन्दुभिर्वाविदीति ॥ समश्चपणुश्चरं
 न्तिनोनरोस्मार्कमिन्द्ररथिनोजयन्तु ॥ ५७ ॥ आग्नेयःकृष्णगर्भी
 वः सारस्वतीमेषीबुधुःसौम्यःपौष्णःश्यामःशितिपृष्ठोबर्हिस्पु
 त्त्यः शिल्पो वैश्वदेवऽएन्द्रोरुणोमारुतःकुल्मार्षऽएन्द्राग्रःसंहि
 तोधोरामःसावित्रोवार्णःकृष्णऽएकशितिपात्पेत्त्वः ॥ ५८ ॥ अ
 ग्नयेनीकवते ॥ अग्नयेनीकवतेरोहिताजिरनुद्धानुधोरामोसावित्रो
 पौष्णोरंजतनाभिर्वैश्वदेवौ पिशङ्गौतृपुरौ मारुतःकुल्मार्षऽआग्ने

यःकृष्णगोजःसारस्वतमेषीवार्णःपेत्त्वः ॥ ५९ ॥ अग्नयेगायत्रा
 यं । त्रिवृतेराथन्तरायाष्टाकपालऽइन्द्रायत्रैष्टुभायपञ्चदशायुबाहतायै
 कादशकपालोविश्वेभ्योदेवेभ्योजागतेभ्यःसप्तदशेभ्योवैरूपे
 भ्योद्वादशकपालोमित्रावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामेकविंशत्यां
 वैराजाभ्यांपयस्याबृहस्पतयेपाङ्गायत्रिणवायंशाकुरायचरुःसवित्र
 ऽऔष्णिणहायत्रयस्त्रिंशायरैवतायुद्वादशकपालऽप्राजापत्यश्चरु
 रदित्यैविष्णुपत्कन्यैचरुःअग्नयेवैश्वानुरायद्वादशकपालोनुमत्याऽ
 अष्टाकपालः॥६०॥[२४]॥४॥ इति श्रीशुक्यजुःसंहितापाठेएकोन

त्रिंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥ देवसवितः षट्पत्तपसेकौलालक्षोडशद्वौद्राविष्ट
 शतिः ॥ ॐ देवं सवितं ॥ देवं सवितुं ॥ प्रसुं वयुज्ञम् प्रसुं वयुज्ञपंतिम् भगाय ॥
 दिद्योगं न्धुर्बुधं केतुपुं केतन्नं पुनातु वाचस्पतिर्वाचं न्नं स्वदतु ॥ १ ॥
 तत्संवितुं ॥ तत्संवितुर्बरेण्युम्भर्गो देवस्य धीमहि ॥ धियो यो नः प्र
 चोदयात् ॥ २ ॥ विश्वानि देव सवितर्दुरितानि परांसुव ॥ यद्गृह्णन्त
 न्नऽआसुव ॥ ३ ॥ विभुक्कारं हवामहे ॥ विभुक्कारं हवामहे वसोश्चित्र
 स्युराधंसं ॥ सुवितारं न्नुचक्षंसम् ॥ ४ ॥ ब्रह्मणे ब्राह्मणम् ॥ ब
 ह्मणे ब्राह्मणं त्रायं राजुन्मुरुद्भयो वैश्युन्तपसे शूद्रन्तमसे तरुक्

रन्नारकायंवीरुहणंम्पाप्मनेक्षीवमाक्रयायाऽअयोगूङ्कामायपुंश्चलुर्म
तिःकुष्टायमागुधम् ॥ ५ ॥ नुत्तायंसुतम् ॥ नुत्तायंसुतङ्गीतायंशैलु
षन्धम्मायसभाचुरन्नारिष्टायैभीमलन्नुम्मायैरेभंहसायु कारिमानु
न्दायंस्त्रीपुखम्प्रमदेकुमारीपुत्रम्मेधायैरथकारन्धैठ्यायुतक्षाणम् ॥
॥ ६ ॥ [६] तपसेकौलालम् ॥ तपसेकौलालम्मायायैकुम्मारिंरु
पायंमणिकारुशुमेवुपदशंरुद्यायाऽइषुकारुहेत्तै धनुष्कारुङ्कर्मणे
ज्याकारुन्दिष्टायैरज्जुसुर्जम्मत्तयवेमृगयुमन्तंकायश्चानिनम् ॥ ७ ॥
नुदीन्कयःपौञ्जिष्टम् ॥ नुदीन्कयःपौञ्जिष्टमुक्षीकांन्कयोनेषादम्पुरुष

द्याग्घ्रायंदुर्मदंङ्गन्धर्वाप्सुरोष्णयोव्रात्यम्प्रयुग्युऽउन्मत्तः सर्पदे
 वजुनेष्णयोप्रतिपदमयेष्णः कितुवमीर्यतायाऽअकितवम्पिशाचे
 षण्योविदलकारीर्यथातुधानैष्णः कण्टकीकारीम् ॥ ८ ॥ सुन्धयेजा
 रम् ॥ सुन्धयेजारहेहायोपपतिमात्त्यैपरिवित्तान्निर्कृत्यैपरिविविदान
 मराद्ध्याऽएदिधिषुःपुतिन्निष्कृत्यैपेशस्कारीं सुज्ञानाय स्मरका
 रीम्प्रकामोद्यायोपसद्वर्णायानुरुधुम्बलायोपदाम् ॥ ९ ॥ उत्सादे
 षण्यः कुब्जम् ॥ उत्सादेष्ण्यः कुब्जम्प्रमुदेवामुनन्हाष्ण्यः सुामं स्व
 प्रायान्धमधम्मायवधिरम्पुवित्रायभिषजम्प्रज्ञानाय नक्षत्रदर्शमाशि

श्रायैप्प्रश्चिन्ननमुपशिक्षायाऽअभिप्प्रश्चिन्ननम्मुर्षादायैप्प्रश्चिन्नविवाक
 भ् ॥ १० ॥ अर्मेष्णयोहस्तिपम् ॥ अर्मेष्णयोहस्तिपञ्जुवायांश्श्व
 पम्पुष्ट्यैगोपालंबीर्यायाविपालन्तेजसेजपालमिरायैकीनाशंड्डीला
 लायसुराकारम्भुद्रायगृहपंश्श्रेयसेवित्तधमाद्धयक्षयायानुक्षुतारम्
 ॥ ११ ॥ मायैदावाहारम् ॥ मायैदावाहारम्प्रभायाऽअग्न्येधम्ब्रह्म
 स्यंविष्टपायाभिषेक्तारं वर्षिष्ठायुनाकायपरिवेष्टारं देवलोकयंपेशिता
 रंमनुष्यलोकायं प्रकरितारं सर्वेषुलोकेष्ण्यऽउपसेक्तारमवं
 ऋत्यैवुधायोपमन्थितारम्मेधायै वासःपल्पूलाम्प्रकामायंरजयित्री

म् ॥ १२ ॥ ऋतयेस्तेनहृदयम् ॥ ऋतयेस्तेनहृदयुंबैरहत्यायुपिशुनं
 विविक्तयैक्षुत्तारमौपद्दृष्ट्यायानुक्षुत्तारुम्बलायानुचुरम्भुम्मेपरिष्कु
 न्दम्प्रियायंप्रियवादिनुमरिष्ट्याऽअश्वसुदंस्वर्गायं लोकायभा
 गदुग्धंवापैष्ठायुनाकायपरिवेष्टारंम् ॥ १३ ॥ मुद्गयवेयस्तापम् ॥ मु
 द्यवेयस्तापङ्कोधायनिसुरैर्योगाय योक्त्वारुशोकायाभिसुतारिद्धेमां
 यविमोक्त्वारमुत्कूलनिकुलेष्यस्रिष्टिंस्वपुषे मानस्कृतदशीलायाञ्ज
 नीकारीन्निर्ऋत्यैकोशकारीष्यमायासूम् ॥ १४ ॥ युमायंयमसूम् ॥ यु
 मायंयमसूमथर्वुष्योवंतोकांसंस्वत्सुरायं पठ्यायिणीम्परिवत्सुरा

याविजातामिदावत्सुरायातीत्वंरीमिद्वत्सुरायातिष्कद्वरीं वत्सुराय
विजर्जरा७सँवत्सुराय पलिकनीमुभुक्तयोजिनसुन्ध६साद्धयेक्त्यं
श्चर्मम्सम् ॥ १५ ॥ सरोक्तयोधैवुरम् ॥ सरोक्तयोधैवुरमुपुस्था
वंराक्तयोदाशंवेशुन्ताक्तयोबैन्दन्न^दलाक्त्युःशौष्कलम्पारायमागुर
मंवारायकैवतन्तीर्थेक्त्यं६आन्दविषमेक्त्योमैनाल७स्वनेक्त्युःपण्ण
कङ्गहाक्त्युःकिरातुःसानुक्त्योजम्भंकम्पवैतेक्त्युः किम्पुरुषम् ॥
॥ १६ ॥ बीभत्सायैपौलुकुसम् ॥ बीभत्सायैपौलुकुसंघण्णायिहिरण्य
कारन्तुलायैवाणिजम्पश्चादोषायगलाविनुं विश्वेक्त्यो भूतेक्त्यः

सिद्धमुलम्भृत्यैजागरुणमभृत्यैस्वपुनमात्यैजनवादिनुं द्युद्धयाऽअप
 गुल्बभट्टसंशुरायप्रच्छिदम् ॥ १७ ॥ अक्षुराजायकितुवम् ॥
 अक्षुराजायकितुवङ्कतायांदिनवदुर्शन्त्रेतायै कल्पिनंन्हापरायाधिक
 ल्पिनंमास्कुन्दायसभास्तथाणुम्मुत्तयवैगोद्युच्छमन्तकायगोघात
 ह्येयोगां विकृन्तन्तम्भिक्षमाणऽउपतिष्ठतिदुष्कृताय चरंकाचाठ्य
 म्पाप्मनेसैलगम् ॥ १८ ॥ प्रतिश्रुत्कायाऽअर्तनम् ॥ प्रतिश्रु
 त्कायाऽअर्तनद्वोषायभुषमन्तायबहुवादिनमनुन्ताय मूकदुशब्दाया
 डम्बराघातम्महसेवीणावाद्दोशांयतूणवृद्धममंवररूपुराय शङ्खधमं

वनायवनपमुन्यतोरण्यायदावुपम् ॥ १९ ॥ नुम्मायपुंश्चलम् ॥ नुम्मा
 यपुंश्चलं हसायकारिठ्यादंसेशाबुल्लयाङ्गामुण्युङ्गणंकरामिच्छोशं कु
 न्ताम्महसेवीणावाद्दम्पाणिगघ्नन्तूणवृद्धमन्तान्नुत्तायानुन्दायतलुव
 म् ॥ २० ॥ अग्नयेपीवानम् ॥ अग्नयेपीवानम्पृथिव्यैपीठसुर्पिणंवाय
 वैचाण्डालमन्तरिक्षायवृद्धशनुतिनन्दिवेखलतिष्ठसूर्यायहृष्यक्षत्रक्ष
 त्रेष्यऽकिर्मिमुश्चन्द्रमसे किलासुमन्हेशुक्लम्पिङ्गाक्षदरात्र्यैकृष्ण
 म्पिङ्गाक्षम् ॥ २१ ॥ अथैतान् ॥ अथैतानुष्टौविरूपानालभतेति
 दीर्घुश्चातिह्रस्वश्चातिस्तथलुश्चातिकृशश्चातिशुक्लश्चातिकृष्णश्चाति

कुल्लवुश्चातिलोमशश्च ॥ अशूद्राऽअब्राह्मणस्तेप्राजापत्याः ॥ मा
 गुधः पुंश्चुलीकितुवः क्लीबोशूद्राऽअब्राह्मणस्तेप्राजापत्याः २२ ।
 [१६] इति श्रीशुक्लयजुरसंहितापाठे त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३० ॥
 सहस्रशीर्षाषोडशाद्भ्यः संभृतः षट्द्वौ द्वाविंशतिः ॥ ॐ सहस्रशीर्षापुरु
 षः । सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ सभूमिदः सर्वतंस्पृत्वात्त्यंतिष्ठद्दशाङ्गु
 लम् ॥ १ ॥ पुरुषऽएव ॥ पुरुषऽएवेददः सर्वं व्यद्भूतं व्यच्चं भाद्भ्यम् ॥ उ
 तामंतुत्त्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥ २ ॥ एतावानस्य महिमा
 तोज्ज्यायांश्च पुरुषः ॥ पादोस्य विश्वाभूतानि त्रिपादस्यामृतं न्दि

वि ॥ ३ ॥ त्रिपादूर्ध्वः ॥ त्रिपादूर्ध्वऽउदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभंवत्पुनः ॥
 ततोऽविष्णुर्दृष्ट्यङ्गामत्साशनानशनेऽभिमि ॥ ४ ॥ ततोऽविराट् ॥ ततो
 विराडजायतविराजोऽधिपुरुषः ॥ सजातोऽअत्परिच्यतपश्चाद्भूमि
 मथोऽपुरः ॥ ५ ॥ तस्माद्यज्ञात् ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः सम्भृतम्पृष
 दाज्जयम् ॥ पशूँस्तौश्चैवायुष्यान्वारुण्याग्राम्याश्चुषे ॥ ६ ॥ त
 स्माद्यज्ञात् ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः ऋचुः सामानिजज्ञिरे ॥ छन्दा
 ंसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥ ७ ॥ तस्मादश्वाः ॥
 तस्मादश्वाऽअजायन्तुषेकेचोभयादतः ॥ गावोहजज्ञिरेतस्मा

तस्माज्जाताऽअजावर्यः ॥ ८ ॥ तंयुज्ञम् ॥ तंयुज्ञम्बुर्हिषिप्रौक्षु
 न्पुरुषजातमंग्रुतः ॥ तेनदेवाऽअयजन्तसाद्दयाऽऋषयश्चये ॥ ९ ॥
 यत्पुरुषम् ॥ यत्पुरुषंयदधुःकतिधाद्यकल्पयन् ॥ मुखद्विमं
 स्स्यासीत्किम्बाहूकिमूरूपादाऽउच्येते ॥ १० ॥ ब्राह्मणोस्य ॥ ब्रा
 ह्मणोस्यमुखमासीद्ब्राह्मराजुन्युःकतः ॥ ऊरूतदस्युषद्वैशयःपुंघ्या
 ७शदोऽअजायत ॥ ११ ॥ चन्द्रमामनंसः ॥ चन्द्रमामनंसोजात
 श्चक्षुःसूर्योऽअजायत ॥ श्रोत्राद्वायुश्चाप्राणश्चमुखाद्दशिरंजाय
 त ॥ १२ ॥ नाभ्याऽआसीत् ॥ नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षदशीष्णो

द्यौःसमवर्तत ॥ पुद्ग्याम्भूमिर्दिशुःश्रोत्रात्तथालोकाऽअकल्पयन्
 ॥ १३ ॥ यत्पुरुषेण हविषा देवायुज्ञमतंभवत ॥ वसन्तोस्स्यासीदा
 ज्यङ्गीष्मऽइध्मःशरद्विः ॥ १४ ॥ सुप्तास्स्यासन् ॥ सुप्तास्स्यास
 न्परिधयस्त्रिसुप्तसुमिधःकताः ॥ देवायद्यजन्तंभवानाऽअबद्धन्पु
 रुषम्पशुम् ॥ १५ ॥ युज्ञेनयुज्ञम् ॥ युज्ञेनयुज्ञमयजन्तदेवास्तानिधर्मा
 णिप्रथुमान्यासन् ॥ तेहनाकम्महिमानं सचन्तुयत्रपूर्वसाद्दयाःस
 न्तिदेवाः ॥ १६ ॥ [१६] अद्भ्यःसम्भूतः पृथिव्यै रसाच्चिद्विश्वकर्म
 णःसमवर्तताग्रै ॥ तस्युत्त्वष्टांविदधद्रूपमेतितन्मर्त्यस्यदेवत्त्व

भाजानुमग्रे ॥ १७॥ वेदाहम् ॥ वेदाहमेतम्पुरुषम्मुहान्तंमादित्यवं
 ण्णन्तमंसःपरस्तात् ॥ तमेवविदित्वातिमुत्सुमेतिनात्रयःपन्थाविद्यु
 तेयनाय ॥ १८॥ प्रजापतिश्चरति ॥ प्रजापतिश्चरतिगर्भेऽनुन्तरजा
 यमानोबहुधाविजायते ॥ तस्युयोनिम्परिपश्यन्तिधीरास्तस्मिन्मह
 तस्तथुर्भुवनानिबिश्वा ॥ १९॥ योदेवेभ्यः ॥ योदेवेभ्यःऽआतपति
 योदेवानाम्पुरोहितः ॥ पूर्वोयोदेवेभ्योजातो नमोरुचायुर्ब्राह्मणे ॥
 ॥२०॥ रुचम्ब्राह्मणम् ॥ रुचम्ब्राह्मणमजनयन्तो देवाःऽअग्रेतदंब्रुवन् ॥ य
 स्त्वैवम्ब्राह्मणो विद्यात्तस्य देवाःऽअसुन्वशे ॥ २१॥ श्रीश्च ॥ श्रीश्च

तेलुक्ष्मीश्चुपत्कन्यावहोरात्रेपाश्चैन्नक्षत्राणिरुपमुश्चिनौद्यात्तम् ॥
इष्णान्निषाणामुम्मंऽइषाणसर्वलोकम्मंऽइषाण ॥ २२ ॥ [६] ॥ २ ॥
इति श्रीशुक्लयजुःसंहितायां एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ तदेवसप्तवेन
स्तन्नवद्वौषोडश ॥ ॐ तदेव ॥ तदेवाग्निस्तदादित्यस्तद्वायुस्तदुचन्द्र
मांः ॥ तदेवशुक्रन्तद्ब्रह्मताऽआपुःसप्प्रजापतिः ॥ १ ॥ सर्वेनिमे
षाः ॥ सर्वेनिमेषाजज्ञिरेवितुःपुरुषादधि ॥ नैनमूर्द्धन्नतिष्ठ्यन्नम
द्धयेपरिजग्रभत् ॥ २ ॥ नतस्स्यं प्रतिमाऽअस्तितु यस्युनामंमु
हद्यशः ॥ हिरण्यगुर्भंऽइत्येषमामाहिःसीदित्येषायस्मन्नाज्ञातऽइ

त्येषः ॥ ३ ॥ एषोहं देवः प्रदिशोनु सर्वाः पूर्वोहजातः सऽउगर्भेऽअ
 न्तः ॥ सऽएवजातः सजनिष्पद्यमाणः प्रत्यङ्गनास्तिष्ठतिसुर्वतोमुखः
 ॥ ४ ॥ यस्माज्जातम् ॥ यस्माज्जातन्नपुराकिञ्चनैवयऽआबुभूवुभु
 वनानिविश्वां ॥ प्रजापतिः प्रजयांसदरुणस्त्रीणिज्ज्योतीं ऽपिसच
 तेसषोडशी ॥ ५ ॥ येनुद्यौः ॥ येनुद्यौरुग्रापृथिवीचंद्रहायेनुस्वस्त
 भितंठयेनुनाकः ॥ योऽअन्तरिक्षेरजसोविमानुः कस्मैदेवायंहविषावि
 धेम ॥ ६ ॥ यङ्कन्दसी ॥ यङ्कन्दसीऽअवसातस्तमानेऽअब्जैक्षेताम्मान
 सारेजमाने ॥ यत्राधिसूरऽउदितोविभातिकस्मैदेवायंहविषाविधे

म ॥ आपोह्यद्वृहतीर्य्याश्चिदापः ॥ ६ ॥ [७] वेनस्तत् ॥ वेनस्त
 त्पंशुनिहितद्गुहासद्यत्रुविश्वम्भवत्येकनीडम् ॥ तस्मिन्निदसञ्च
 विचैतिसर्वदुसऽओतुः प्रोतश्चविभूः प्रजासु ॥ ८ ॥ प्रतत् ॥ प्रतद्वो
 चेदमृतनुविद्वाग्गन्धुर्वाधामुविभृतंगुहासत् ॥ त्रीणिपदानिनिहितागु
 हांस्युषस्तानिवेदसपितुः पितासत् ॥ ९ ॥ सनः ॥ सनोबन्धुर्जनिता
 सविधाताधामानिवेदभुवनानिविश्वां ॥ यत्रदेवाऽअमृतमानशानास्तु
 तीयेधामन्नुद्धयैर्यन्त ॥ १० ॥ परीत्य भूतानि परीत्यलोकान्परी
 त्यसर्वाः प्रदिशोदिशश्च ॥ उपस्तथार्यप्रथमुजामुतरस्यात्कमना

त्वमानंमभिसंविवेश ॥ ११ ॥ परिद्यावापृथिवी सुद्यऽइत्वा परि
 लोकान्परिदिशुऽपरिस्वृः ॥ ऋतस्युतन्तुं वितंतं विचृत्युतदं पश्युत्त
 दं भवुत्तदासीत् ॥ १२ ॥ सदंसुस्पतिम ॥ सदंसुस्पतिमद्भुतमिप्रुय
 मिन्द्रंस्युकाम्यम ॥ सनिम्मेधामंयासिषुंस्वाहा ॥ १३ ॥ याम्मे
 धाम् ॥ याम्मेधान्देवगुणाऽपितरंश्चोपासते ॥ तयामामुद्यमेधयाग्ने
 मेधाविनङ्कुरुस्वाहा ॥ १४ ॥ मेधाम्मे ॥ मेधाम्मेवरुणोददातुमेधा
 मुग्निऽप्रजापतिः ॥ मेधामिन्द्रंश्चवायुश्चमेधान्धाताददातुमेस्वा
 हा ॥ १५ ॥ इदम्मे ॥ इदम्मेब्रह्मं चक्षुत्रश्चोभेशिश्रयंमश्नुताम् ॥

मयिदेवादधतुश्चिश्चयमुत्तमान्तस्स्यैतेस्वाहा ॥ १६ ॥ [९] ॥ २ ॥
इति श्रीशुक्लयजुःसंहितायां द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥ अस्याजरासः
सप्तदशापश्चिद्द्वादशविभ्राट्चतुर्दशप्रवावृजाएकादशप्रवायुंप्रवीरया
पंचदशकावानस्रयोदशसप्तसप्तनवतिः ॥ ॐ अस्याजरांसः ॥ अ
स्याजरांसोदुमामुरित्रांसुर्बद्धमासोऽगुग्नयःपावुकाः ॥ शिवुती
चयःश्वान्नासोभुरण्यवोवृनुर्षदोवृयवोनुसोमांसः ॥ १ ॥ हरयोधूम
केतवः ॥ हरयोधूमकेतवोवातजूताऽउपद्यवि ॥ यतन्तेवृथंगुग्नयः ॥
॥ २ ॥ यजानः ॥ यजानोमित्रावरुणायजदिवांसुकृतम्बुहत् ॥

अग्नेषाक्षिस्स्वन्दंमम् ॥ ३ ॥ युक्क्ष्वाहि देवहृतंमां२५अश्वीं२
 अग्नेरुथीरिव ॥ निहोतांपूर्व्यसंदं ॥ ४ ॥ द्वेविरूपे । चरतुः
 स्वर्तेऽअन्यात्रयावृत्समुपधापयेते ॥ हरिरुत्रयस्याम्भवातिस्वधावां
 उच्छ्रुत्तोऽअन्यस्यान्ददृशेसुवर्चाः॥५॥ शतम् १७०० ॥ अयमिह
 प्रथमोधाधिधातृभिर्होतायजिष्ठोऽअदुरेष्वाडुयः॥ यमप्रवानोमृ
 गवोविरुचुर्वनेषुचित्रंविष्वं विशोविशे ॥ ६ ॥ त्रीणिशुता त्रीसुह
 स्वाण्युग्निन्निदुःशब्देवानवंचासपठ्यन् ॥ औक्षन्धुतैरस्तृणन्वर्हिरे
 स्ममाऽआदिद्धोतारुत्र्यसादयन्त ॥ ७ ॥ मूर्धानन्दिवः ॥ मूर्धानन्दि

वोऽअरुतिम्पृथिव्यावैश्वानुरमृतऽआजातमुग्निम् ॥ कविःसुम्ना
 जुमतिथिजनानामासन्नापात्रजनयन्तदेवाः ॥ ८ ॥ अन्निर्वृत्राणि
 जङ्घनद्वविणस्युर्विपुत्रययां ॥ समिद्धःशुक्रऽआहुतः॥९॥ विश्वेभिः
 सोम्यम् ॥ विश्वेभिःसोम्यम्मद्धुऽइन्द्रेणवायुनां ॥ पिबांमित्र
 स्युधामंभिः ॥ १० ॥ आयत् ॥ आयदिपेनुपतिन्तेजुऽआनुचिरे
 तोनिषिक्तुन्दौरभीके॥अग्निःशर्द्धमनवृद्यंयुवानंस्वाद्धुजनय
 त्सुदयं ॥ ११ ॥ अग्नेशर्द्ध महते सौभगायतवंह्युम्नान्युत्तमा
 निसन्तु ॥ सजांस्पृत्तयःसुयमुमाकृणुष्वशत्रूयतामभितिष्ठामहां

ॐसि ॥ १२ ॥ त्वाॐहि । मुन्द्रतममर्कशोकैर्ध्वमहेमहिनुःश्रोण्यं
 ग्ने ॥ इन्द्रन्नत्वाशवंसादेवतांब्रायुम्पृणन्तिराधंसानृतमाः ॥ १३ ॥
 त्वेऽअग्ने । स्वाहुतप्प्रियासंसन्तुसूर्यः ॥ युन्तारोषमुघवानोज
 नानामर्वान्दयन्तुगोनाम् ॥ १४ ॥ श्रुधिःश्रुत्कर्णु ॥ श्रुधिःश्रुत्क
 र्णुवृद्धिहमिहैवैरंग्नेसुषावाभिः ॥ आसीदन्तुबर्हिषिमित्राऽअर्ष्युमा
 प्रातुर्ष्यावाणोऽअद्धरम् ॥ १५ ॥ विश्वेषामदितिः ॥ विश्वेषाम
 दितिर्यज्ञियानांविश्वेषामतिथिर्मनिषाणाम् ॥ अग्निर्हैवानामवं
 ऽआवृणानसुमृडीकोभंवतुजातवेदाः ॥ १६ ॥ मुहोऽअग्ने । समि

धानस्युशर्मण्यनांगामित्रेवृणेरुस्तये ॥ श्रेष्ठेस्यामसवितुःसवीम
नितहेवानामवोऽअद्यावृणीमहे ॥ १७ ॥ [१७] आपश्चित् ॥ आ
पश्चित्पिपायुस्तुष्योर्नगावोनक्षत्रतज्जितारंस्तऽइन्द्र ॥ याहिवायुर्न
नियतोऽनोऽअच्छात्त्वह्निधीभिर्दयसेषिवाजान् ॥ १८ ॥ गावुऽउप ॥
गावुऽउपावतावतम्मुहीयुज्ञस्यरुणसुदा ॥ उमाकर्णाहिरुण्यया ॥
॥ १९ ॥ यदुद्य ॥ सूरुऽउदितेनांगामित्रोऽअर्ष्युमा ॥ सुवातिसविता
भगः ॥ २० ॥ आसुतेसिञ्चतुश्श्रयुद्दरोदस्योरभिश्श्रयम् ॥ रुसा
दधीतवृषभम् ॥ तम्प्रुत्क्रथायंवेन ॥ २१ ॥ आतिष्ठन्तुम्परि ॥ आ

तिष्ठन्तुम्परिविश्वेऽमभृच्छ्रियोवसानश्चरतिस्वरोचिः ॥ मुहत्त
 दृष्णोऽसंरस्युनामांविश्वरूपोऽमृतांनितुस्थौ ॥ २२ ॥ प्र
 वः ॥ प्रवोमुहेमन्दमानायान्धुसोच्चोविश्वानरायविश्वामुवे ॥ इ
 न्द्रस्युयस्युसुमंखुःसहोमहिश्श्रवोनुम्णश्चरोदसीसपुष्यतः ॥ २३ ॥
 बृहन्नित् ॥ बृहन्निदिधमऽएषाम्भरिशुस्तम्पुथुःस्वरुः ॥ येषामि
 न्द्रोषुवासवा ॥ २४ ॥ इन्द्रेहि ॥ इन्द्रेहिमतस्यन्धसोविश्वे
 मिःसोमुपर्वभिः ॥ महारऽअभिष्टिरोजसा ॥ २५ ॥ इन्द्रोवृत्रम् ॥
 इन्द्रोवृत्रमवृणोच्छर्द्धनीतिःप्रमायिनाममिनाद्वर्षणीतिः। अहन्नयु

६समुशधुग्वनेष्वविद्धेनाऽअकृणोद्गाम्याणाम् ॥ २६ ॥ कुत
 स्त्वम् ॥ कुतस्त्वमिन्द्रमाहिनुःसन्नेकोयासिसत्पतेकिन्तऽइत्थास
 म्पृच्छसेसमराणःशुभानैवोचेस्तन्नोहरिवोयत्तेऽअरुम्मे ॥ महारऽ
 इन्द्रोयऽओजसाकुदाचुनस्तुरीरसिकुदाचुनप्रयुच्छसि ॥ २७ ॥ आ
 तत्तऽइन्द्रायवःपनन्ताभियऽकुर्वङ्गोमन्तुन्तितृत्सान् ॥ सुकृत्स्वुंय्ये
 पुरुपुत्राम्मही०सुहस्रधाराम्बृहतीन्दुदक्षन् ॥ २८ ॥ इमान्ते ॥ इमा
 न्तेधियुम्प्रभरेमहोमहीमुख्यस्तोत्रेधिषणायत्तऽआनुजे ॥ तमुत्सुवे
 चंप्रसुवेचसासुहिमिन्द्रन्देवासुःशर्वसामदन्ननु ॥ २९ ॥ [१२] वि

ष्भाड्बुहत् ॥ विष्भाड्बुहत्तिपवतुसोम्यम्मद्वायुर्दधं द्युज्ञपंतावविहृत
 म् ॥ वार्ताजूतायोऽभिरक्षतिक्मनांप्रजाःपुपोषपुरुधाविराजति ॥
 ॥ ३० ॥ उदुत्तयम् ॥ उदुत्तयजातवेदसन्देवंबहन्तिकेतवंः ॥ दृशेवि
 श्वायुसूठ्यम् ॥ ३१ ॥ येनांपावक ॥ येनांपावकुचक्षसाभुरण्यन्तु
 जनाँरानु ॥ त्वंवरुणुपश्यासि ॥ ३२ ॥ दैह्यावद्धृष्युऽअगतुदुरथे
 नुसूठ्यत्त्वचा मद्वाद्युज्ञदुसमजाथे ॥ तम्प्रुत्क्रथायंवेनश्चित्रन्देवा
 नाम् ॥ ३३ ॥ आनः ॥ आनुऽइडांभिर्विदथेसुशुस्तिविश्चानरऽसवि
 तादेवऽएतु ॥ अपियथायुवानोमत्सथानोविश्चुजगदभिपित्त्वेमनी

पा ॥ ३४ ॥ यदद्य कञ्चवृत्रहन्नुदगाऽभिसंख्य ॥ सर्वन्तदिन्द्रते
वशे ॥ ३५ ॥ तुरणिर्विश्वदर्शितः ॥ तुरणिर्विश्वदर्शितोज्जयोतिष्कदं
सिसृष्य ॥ विश्वमाभांसिरोचुनम् ॥ ३६ ॥ तत्सूष्यस्य । देवत्वन्त
न्महित्वम्मुद्धयाकर्तुर्विततुःसअंभार।युदेदयुक्कहरितःसुधस्तथा
दाद्वात्रुवासंस्तनुतेसिमरुमै ॥ ३७ ॥ तन्निमुत्रस्य ॥ तन्निमुत्रस्युव्वरुण
स्याभिचक्षुसूष्यैरुपहृणुतेद्यौरुपरथे ॥ अनुन्तमुद्र्यदुशंदस्युपाजः
कृष्णमुद्र्यदुरितुःसम्भरन्ति ॥ ३८ ॥ वण्णमुहान् ॥ वण्णमुहारँअसि
सूर्युबडाद्रित्यमुहारँअसि ॥ मुहस्तैसुतोमहिमापनस्यतेद्धादेव

मुहाँऽअंसि ॥ ३९ ॥ बट्ठुर्धुश्श्रवंसामुहाँऽअंसिसुत्रादेवमुहाँऽअ
 सि ॥ मुहादेवानामसुर्धुःपुरोहितोविमुज्जयोतिरदाब्जयम् ॥ ४० ॥
 श्रायन्तऽइवसुर्धुम् ॥ श्रायन्तऽइवसुर्धुर्विश्वेदिन्द्रस्यभक्षत ॥ वसू
 निजातेजनमानुऽओजसाप्रतिभागन्नदीधिम ॥ ४१ ॥ अद्यादेवाः ॥
 अद्यादेवाऽउदितासुर्धुस्यनिरहंसऽपिपुतानिरवुद्यात् ॥ तन्नोमित्रो
 वरुणोमामहन्तामदितिऽसिन्धुःपृथिवीऽउतद्यौः ॥ ४२ ॥ आक
 षणेन ॥ आकषणेनुरजसावर्त्तमानोनिवेशयन्नुमृतमर्त्यञ्च ॥ हि
 रण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभुवनानिपश्यन् ॥ ४३ ॥ [१४] प्र

वावृजे सुप्रयावर्हिरेषामाविशपतीवृवीरिऽइयाते ॥ विशामुक्को
 रुषसंःपूर्वहंतौवायुःपुषास्वस्तयेनियुत्वान् ॥ ४४ ॥ इन्द्रवायुबृह
 र्स्पतिम् ॥ इन्द्रवायुबृहर्स्पतिमिमित्राग्निम्पुषणुम्भर्गम् ॥ आदित्या
 न्मारुतङ्गुणम् ॥ ४५ ॥ वरुणऽप्राविता भुवन्मित्रोविश्वामिरु
 तिभिः ॥ करतान्नऽसुराधंसः ॥ ४६ ॥ अधिनः ॥ अधिनऽइन्द्रैषाँवि
 षणोसजात्यानाम् ॥ इतामरुतोऽअश्विना ॥ तम्प्रत्क्रथायंवेनोयेदे
 वासुऽआनुऽइडाँमिर्विश्वेभिऽसोम्यम्मद्धोमांसश्चर्षणीधृतः ॥ ४७ ॥
 अग्न्यऽइन्द्र वरुणमित्रदेवाऽशर्द्धऽप्रयन्तुमारुतोतविष्णो ॥ उभा

नासंत्यारुद्रोऽंधुग्नाःपुषाभगुःसरस्वतीजुषन्त ॥ ४८ ॥ इन्द्राग्ना
 मित्रावरुणा दितिःपृथिवीन्द्याम्मरुतुःपर्वताःऽअपः ॥ हुवे
 विष्णुंमपषणुम्ब्रह्मणस्पतिम्भगुन्नुशःसःसवितारंमृतये ॥४९॥
 अस्मेरुद्राः॥ अस्मेरुद्रामेहनापर्वतासोवृत्रहृत्येभरंहृतौसुजोषाः ॥
 यःशःसंतेरुत्तुवतेधारिपुज्जःइन्द्रंज्येष्ठाऽअस्ममाःऽअवन्तुदेवाः
 ॥ ५० ॥ अर्वाश्वोऽअद्य ॥ अर्वाश्वोऽअद्याभंवतायजत्राऽआवो
 हादिभयमानोद्ययेयम् ॥ त्राद्धन्नोदेवानिजुरोवृकस्युत्राद्धंङुतादिवुप
 दोयजत्राः॥ ५१ ॥ विश्वोऽअद्य मरुतोविश्वःऽकुतीविश्वोभवन्त्व

ग्नयुःसमिद्धाः ॥ विश्वेनोदेवाऽवसागमन्तु विश्वं मरुत्तु द्विविणं
व्राजोऽअरुमे ॥ ५२ ॥ विश्वेदेवाः शृणुतेमहवम्मेघेऽअन्तरि
क्षेयऽउपद्यविष्ट ॥ येऽअग्निजिह्वाऽउतवायजत्राऽआसद्यास्मि मन्वर्हि
षिमादयद्धम् ॥ ५३ ॥ देवेभ्यो हि प्रथमं ऋषिभ्यो मृतत्व
हसुवसिभागमुत्तमम् ॥ आदिहामानहसवितुर्दृग्णुषेनूचीनाजीवि
तामानुषेभ्यः ॥ ५४ ॥ [११] प्रवायुम् ॥ प्रवायुमच्छां बृहतीम
नीषाबृहद्दृग्नि विश्ववारह रथुप्राम् ॥ द्युतद्यामानियुतुऽपत्यमानः क
विः कविमियक्षसिप्रयज्ज्यो ॥ ५५ ॥ इन्द्रं वायुऽइमे सुताऽउप

प्रयोभिरागतम् ॥ इन्दवोवामुशान्तिहि ॥ ५६ ॥ मित्रद्वहुवे पू
 तदक्षुंवरुणश्चरिशादंसम् ॥ धियंद्वाचींसावन्ता ॥ ५७ ॥ दस्रा
 युवाकं वःसुतानासंत्यावुक्कबर्हिषः ॥ आयांतदरुद्ववर्तनी त
 म्प्रुक्कथायंवेनः ॥ ५८ ॥ विदद्यदि ॥ विदद्यदिसुरमारुगणमद्देर्म
 हिपार्थःपुद्ध्यःसुध्यक्कः ॥ अग्रन्नयत्सुपद्यक्षराणामच्छारवंप्रथुमा
 जानुतीगात् ॥ ५९ ॥ नुहिस्पशम् ॥ नुहिस्पशमविदन्नृयमुस्मा
 द्वेश्वानुरात्पुरऽएतारंमुग्नेः ॥ एमेनमवृधन्नमृताऽअमर्त्यवैश्चानुर
 द्वैत्रजित्यायदेवाः ॥ ६० ॥ उग्राविघुनिना ॥ उग्राविघुनिनामृधंऽ

इन्द्राग्नीहवामहे ॥ तानोमृडातऽईदृशे ॥ ६१ ॥ उपास्ममेगायतान
 रुऽपवंमानायेन्दवे ॥ अमिदेवाऽइयंक्षते ॥ ६२ ॥ येत्वां हिह
 त्येमघवन्नवर्द्धन्येशाम्बुरेहरिवोयेगविष्टौ ॥ येत्वानूनमनुमदन्तिवि
 प्राऽपिबेन्द्रसोमदुसगणोमुरुद्धिः ॥ ६३ ॥ जनिष्टाऽउग्रः । सहसेतु
 रायमुन्द्रऽओजिष्टोबहुलाभिमानः ॥ अवर्द्धन्निन्द्रंमुरुतंश्चिदत्रमा
 तायद्दीरन्दुवनुद्धनिष्टा ॥ ६४ ॥ आतू ॥ आतूनऽइन्द्रवृत्रहन्नस्माकं
 मुद्धमागंहि ॥ महान्मुहीभिरुतिभिः ॥ ६५ ॥ त्वमिन्द्र ॥ त्वमिन्द्र
 प्रतूर्तिष्वुभिविश्वाऽअसिस्पृधः ॥ अशस्तुहाजनिताविश्वतूरं

सित्त्वन्तूष्यतरुष्ण्युतः ॥ ६६ ॥ अनुते ॥ अनुतेशुष्मन्तरयन्तमी
 यतुःक्षोणीशिशुन्नमातरां ॥ विश्वास्तेस्पृधःःश्रथयन्तमुद्रयवेवुत्रं
 ष्यदिन्द्रतृवीसि ॥ ६७ ॥ युज्ञोदेवानाम् ॥ युज्ञोदेवानाम्प्रत्येति सु
 म्प्रमादित्यासो भवतामृडयन्तः ॥ आवोर्वाचीसुमतिर्वृत्त्यादुहो
 श्चिद्यावरिवोवित्तरासत् ॥ ६८ ॥ अदंभेभिःसवितः पायुभिष्ट
 ष्शिबेभिर्द्यपरिपाहिनोगयम् ॥ हिरण्यजिह्वःसुवितायुनद्यंसेरक्षा
 माकिन्नोऽअघशंसःसईशत ॥ ६९ ॥ [१५] प्रवीर्या । शुचयोदद्विरे
 वामद्दुष्युभिर्मधुमन्तःसुतासः ॥ ब्रह्मवायोनियुतोऽयाह्यच्छापिवा